Nepriklausoma LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Nr. 38(704) KAINA 15 ct. MONTREAL, 1960 m. RUGSĖJO-SEPTEMBER 21 d. PRICE 15 ct XX METAI

Politinių įvykių savaitė

RUSIJOS DIKTATŪRA ARDO IR GRIAUNA JUNGTINES TAUTAS

**16 Azijos ir Afrikos valstybių prieš Rusijos ardomąsias pastangas. —
Amerikos darbininkai prieš Chruščiovą. —
Eisenhoweris kalbės pirmasis. —
New Yorke bręsta nenumatyti įvykiai. —**

Nė viena Jungtinių Tautų organizacijos sesija dar nevyko tokios įtemptos ir tokių politinių painiavų atmosferoje bei tokiomis netikrumo sąlygomis, kaip ši, kuri prasidėjo šį antra dienį, rugsėjo 20 dieną.

Šias painiavas, kaip ir visą tarptautinį nerimą, sukėlė sovietinė diktatūra, kuri tebelaiko politinio veikimo iniciatyvą. Vakarai ligšiol vis tiktai ginasi ir į puolimą nepereina. Tiktai paskutiniame Saugumo Tarybos posėdyje Amerika jau aiškiai

APKALTINO SOVIETŲ DIKTATŪRĄ, KAD JI ARDO JUNGTINES TAUTAS.

Tai yra teisybė, kurios tačiau, žinoma, sovietai nepripažįsta, bet už tą JAV teigimą kalba faktai. Kiek yra sovietų teigimuose dėl taikos ir sugyvenimo („koegzistencijos") melo ir kiek yra melo sovietų siūlymuose nusiginkluoti, rodo faktai, kad Chruščiovas, pasinaudojęs JAV viešnage, iš koneveikė JAV prezidentą ir atsisakė jį priimti Rusijoje; kad sovietų spauda nieko daugiau ir nerašo, kaip tiktai puolimus prieš JAV ir kurstymus prieš Vakarų valstybes; kad sovietų spauda dergia ir provokuoja rusų tautos neapykantą Vakarams, ypač JAV. Tiktai aklı negali matyti, kokia yra „sovietinė taika" ir kas yra Chruščiovo „koegzistencija".

Faktinai gi, paskutiniu metu,

VYKSTA KOVA DĖL AFRIKOS KONTINENTO,

kuriame vyksta didžiuliai persitvarkymai. Tačiau tie persitvarkymai kaip tiktai vyksta sovietų ir Vakarų kovų perspektyvoje. Sovietinė diktatūra turi tikslą įsigalėti Afrikoje. Tuo tikslu visomis priemonėmis siekia Afrikos tautų simpatijas laimėti, o per savo agentus—bando Afrikos tautas diriguoti. Tam tikslui jį Afrikoje turi įspraustų Maskvoje paruoštų agentų, kurie vykdo Maskvos planus.

Kongo valstybės premjeras Lumumba yra vienas, kuris pasidavė diriguojamas Maskvos. Bet

MASKVOS UŽMAČIOMS PASIPRIEŠINO KONGO LAISVĖS ŠALININKAI.

Kongo prezidentas Kasavubu ėmėsi iniciatyvos prieš Lumumbos žygius. Iškilo tarpusavė kova. Matydamas, kad ji, vykdama kintančiu šalių pasisekimu, prie gero neveda, — Kongo štabo virš. pulk. J. Mobutu pasiėmė tvarkos vedimą į savo rankas, iki bus išspręstas vadų ginčas.

Žinios iš Kongo ateina labai klaidžios ir dažnai pramanytos. Taip jau buvo pranešta, kad Lumumba nužudytas, bet pasirodė, kad jis suimtas ir laikomas apsaugoje. Į JTO Saug. tarybą yra atvykusios dvi Kongo delegacijos, o dabar žada atvykti ir trečioji ir net pats Lumumba. Painiava didelė. Bet ši painiava, gal ir padės Afrikai suprasti įvykius. Afrikos ir Azijos tautos, reikia manyti, prades suprasti bendrą politinę būseną, jeigu 16 jų pasisakė už JAV rezoliuciją Saugumo taryboje, kuri siūlo stiprinti Jungtinių Tautų autoritetą ir tuo pačiu

TOS 16 AFRIKOS IR AZIJOS VALSTYBIŲ PASISAKĖ PRIEŠ RUSIJOS DIKTATŪROS UŽMAČIAS.

Tai yra pirmasis smūgis Maskvos diktatūrai, ypač, kad už J. A. V. rezoliuciją pasisakiusių jų tarpe yra ir Maskvos šalininkai, kaip Gana, Gviana, Indonezija, Irakas, Sudanas, Jungtinė Arabų respublika, Jamenas, o ir „neutralieji" už JT paiaikymą. i

Be tMaskvos diktatoriai turi „geras akis", kurios „dulkių nebijo". Todėl, kaip spėjama, jie dės visas pastangas Jungtinių Tautų organizaciją, kuri netarnauja Maskvos diktatūros tikslams, griauti. Spėjama, kad nepalankus Chruščiovo priėmimas New Yorke, greičiausia bus pretekstu Rusijos diktatūrai reikalauti

IŠKELTI JTO Į GENEVĄ...

Bet tai paaiškės tiktai JTO susirinkimo eigoje.

Žinoma, visos žmonijos dėmesys dabar sutelkiamas į Jungtinių Tautų pilnaties susirinkimą, nes

ŠIS JUNGTINIŲ TAUTŲ SUSIRINKIMAS BUS NEPAPRASTAS

daugeliu atvejų.

Rugsėjo 19 d. į New Yorką atplaukė „Baltika", kuri atvežė patį prasčiausį diktatorinį tipą — Nikitą Chruščiovą, apsistačiusį satelitais ir pakalikais, kaip Vengrijos Kadaras ir kt.

CHRUŠČIOVĄ „SUTIKO" NE TIKTAI PAVERGTOS TAUTOS, BET IR JAV DARBININKAI PIKIETU.

Uosto krovikai laivų pikietu. Kai Baltika prisiartino, jie paleido sirenas. Pavergtų tautų žmonės daro auto eiseną ir išstato pikietus su plakatais.

Sovietai protestavo prieš Nikitos judėjimo laisvės ribojimą, bet JAV protestą atmetė. Šioje srityje didelis sąmyšis, kuris policijai yra dideiis rūpestis. Ypatingai suvaržyti leidimai įeiti į JT namus, o namai apsupti stipria apsauga

Suvaržytas judėjimas ir žiaurių Chruščiovo satelitų, drauge su Castro.

De Gaulle tikrai neatvyks, o Macmillanas, jeigu būtų reikalas, atvyktų. Nors JAV ir griežtai nusistato Csruščiovo atveju, bet vis

DAR NEAIŠKU, AR EISENHOWERIS NESUSITIKS SU CHRUŠČIOVU?

Viena aiškiai jau pranešta, kad JAV prezidentas Jungtinėse Tautose kalbės rugsėjo 22 d., pirmiau, negu pasisakys Chruščoivas. Teigiama, kad

EISENHOWERIS PASIŪLYS NUSIGINKLAVIMO PLANĄ,

kuris bus išdėstytas su visomis detalėmis ir tuo pačiu užbėgs rusų planui už akių. Be to, jis ne tiktai išdėstys platų nusiginklavimo planą, be tdrauge

JAV PREZIDENTAS PASIŪLYS IR EKONOMINIO BEI KULTŪRINIO KILIMO PLANĄ

bei JAV pagalbą reikalingiems pagalbos kraštams, be ko kita, suminės ir JAV pagalbos planą lotynų Amerikos valstybėms.

Kadangi Chruščiovas atsiveža visus savo satelitinius pavirŝius, tai JT organizacijos susirinkime laukiama didelio susidūrimo, didelo politinio mūšio ir didelių pasėkmių. Tam tikslui aiškiai pasiruošė visi sovietininkai.

Dideliu susidomėjimu laukiama,

KOKIĄ POZICIJĄ UŽIMS VADINAMIEJI „NEUTRALIEJI",

kurių pryšakyje stovi Indijos premjeras Nehru. Ar jie suvaidins kokią rolę, ar taip ir liks nereikšmingi tarp turinčių aiškias šalių pozicijas, kaip ligšiol, greičiau tuo savo neutralumu padėdami agresoriui, negu laisvės ir taikos šalininkams?

PROTESTAS IR GERAS PASIŪLYMAS JUNGTINĖMS TAUTOMS

Lietuvos Dipl. šefas S. Lozoraitis Jungtinių Tautų gen. sekretoriui pasiuntė raštą, kuriame rašo:

Jungtinių Tautų Organizacijos XV generalinės asamblėjos proga turiu garbės pakartoti Organizacijai griežtą protestą prieš Sovietų Sąjungos tebevykdomą Lietuvoje neteisėtą okupaciją ir komunistinę priespaudą. Šis sovietų smurtas pasirodo dar bjauresnis, sugretinus jį su pastaraisiais Afrikos įvykiais. Sovietų okupacinė kariuomenė bei administracija yra Lietuvai primesta, pažeidžiant Maskvos vyriausybei savo tarp tautines prievoles ir yra sunaikinusi elementariausias lietuvių tautos teises bei lasves. Tačiau čia Jungtinės Tautos neinterveruoja ir nepadaro galo šiam sovietų nusikalstamam darbui.

Šitokiomis aplinkybėmis tenka laukti, kad Jungtinės Tautos galop turi padaryti pirmą žingsnį užsiimti Europos pavergtųjų tautų, sovietų agresijų aukų, teisinga laisvės byla. Todėl aš turiu garbės pasiūlyti, kad Jungtinės Tautos įsteigtų komisiją tyrinėti tautų apsisprendimo teisės problemai ir ypač tos teisės pažeidimams iš Sovietų Sąjungos pusės Europoje.

Naujienos iš pasaulio sostinės

PRASIDĖJO JTO IR PET SESIJOS

Rugsėjo 20 d. prasidėjo naujos sesijos: Jungtinių Tautų ir prieš jas antroje gatvės pusėje Pavergtųjų Europos Tautų Seimo.

PET savo sesiją pradėjo 20 val., o JT 3 val. po pietų.

PET pirmasis posėdis buvo skirtas grynai formalumams susitvarkyti. 2.30 val po pietų, kuomet JT atstovai rinkosi, PET .seimo dalyviai ir minia laisvųjų žmonių dalyvavo pavergtųjų tautų iki pusės stiebo iškėlimo ceremonijoje. 3 vai. p. p. buvo pradėtos diskusijos apie Sov. Rusijos agresiją ir nuolatinį kišimąsi į pavergtųjų kraštų vidaus reikalus. Šituo klalsimu pasisakys visų valstybių delegacijos, nes tos diskusijos bus tęsiamos dviejuose posėdžiuose.

Be to, rugsėjo 20 d. vakariniame nepaprastame posėdyje diskutuojama Sovietų Rusijos agresija Pabaltijo valstybėse prieš 20 metų. Kor.

KAŽKAS SUKLIUDĖ LIETUVOS RAŠYTOJŲ ATVYKIMĄ Į JAV

Jie būsią įjungti į rusų grupę.

Kaip jau žinoma, į Ameriką, drauge ir į Kanadą, vėlyvą vasarą ar ankstyvą rudenį, turėjo atvykti grupė Lietuvos rašytojų, kurioje žadėjo būti A. Venclova, J. Mieželaitis, P. Korsakienė, Alf. Bieliauskas ir kiti. Dabar yra žinių, kad jie grynai Lietuvos rašytojų vardu neatvyksią. Kažkas sutrukdė: ar patys kvietėjai, JAV komunistai, ar kiti veiksniai. Kalbama, kad JAV jiems nedavę vizų. Ar tai tiesa, ar tiktai spėliojimas, kol kas dar nėra aišku.

Savo metu buvo žinių, kad į JAV atvyks Liaudies ansamblis, vedamas J. Švedo, tačiau jis neatvyko. Kodėl? — Ir ligšiol lieka neaišku. Teigiama, kad vienų lietuvių nesutikusi išleisti Maskvos diktatūra. Gal ir dabar taip yra. Maskvai nepatinka, kad Amerikoje rodytųsi pavergtos Lietuvos kultūrininkai ir reklamuotų Lietuvą. Šitokiai prielaidai duoda pagrindo naujos žinios, kad lietuviai rašytojai būsią įjungti į Rusijos rašytojų grupę ir atvyksią po Rusijos diktatūros kūjo ir pjautuvo vėliava, ne Lietuvos vardu, kuris Rusijai yra nepakenčiamas. Mat, okupuotasis turi justi okupaciją.

Jeigu bus taip, kad Lietuvos rašytojai į Ameriką atvyks tiktai kaip rusų ekskursijos dalis, tai, žinoma, jie rusų grupėje turės ir pasilikti, suvaržyti rusų grupės interesų, kuriems jie ir turės tarnauti.

Pagyvensim — daugiau pamatysim.

KITOS NAUJIENOS.

— Rusijos ir Čekoslovakijos atstovybės išvytos iš Kongo. Jos išskrido tais lėktuvais, kuriais sovietai neva siųsdami vaistus, atsiuntė komunistams ginklų.

— Gomulka apkaltino laisvuosius Lenkijos ūkininkus nepakankamu darbingumu, ir pagrąsino.

— Spėjama, kad Kastro pakvies Chruščiovą su visais satelitais į Kubą, o jie pasinaudos tuo kvietimu.

— Kuboje vyksta kova su partizanais, kurie bando paimti valdžią iš Kastro.

— Meksikos įlankoje kyla naujas uraganas Ethel.

— Sovietai ruošiasi staigiai pulti Ameriką atominiais ginklais, — pareiškė Rusijos laivyno kapitonas N. F. Artamonov.

— Lenkijos komunistų vadai svarstė skilimą tarp Rusijos ir Kinijos.

— Nauja Irako valdžai pareiškė vykdysianti įsipareigojimus Vakarams.

— Tibeto Dalai Lama siunčia savo delegaciją į JTO susirinkimą aiškinti Tibeto padėtį.

KAIP KAUNAS RUOŠIASI NAUJIESIEMS MOKSLO METAMS.

Trylikoje mokyklų įrengtos siuvimo klasės, dvyliktoje—mokomosios virtuvės, vienuolikoje mokyklų mokymuisi bus parūpinti automobiliai. Visų miesto mokyklų devintose klasėse įvedamas gamybinis mokymas. 1840 moksleivių vieną dieną savaitėje dirbs gamyboje. Kai kuriose mokyklose visos devintosios ir dešimtosios klasės bus gamybinės. Neįtraukti į gamybinį mokymą dešimtųjų klasių moksleiviai, spesialybę galės įsigyti fakultetyviniuose kursuose, kurių veiks 58 grupės. E.

SVEIKINAME NAUJUS DAKTARUS!

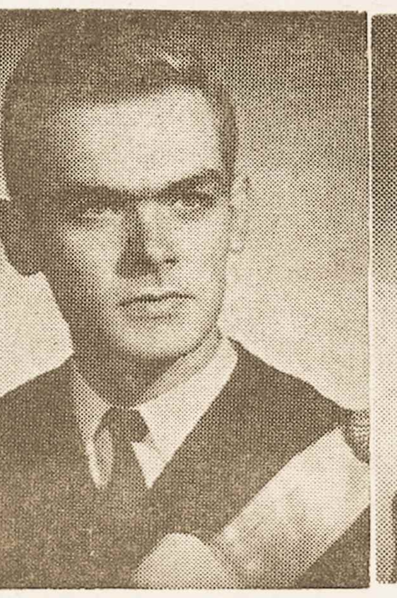

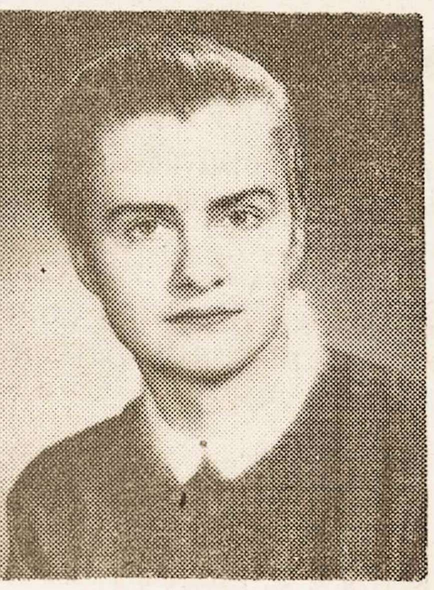

DAKTARAS ALGIRDAS JURKUS

gimė Klaipėdoje 1935 m. birželio 11 d., pr. mok. Telšiuose, gimnazija, College St. Michel, Fribourg, Šveicarijoj, College Stanislas Montrealy, Ecole Polytechnique Montrealyje, kur gautas elektros inžinieriaus diplomas. Baigęs universitetą, gavo Athlone stipendiją tęsti studijas Anglijoj. Ši stipendija yra duodama anglų valdžios Board of Trade (prekybos ministerijos). Anglijoj trejus metus studijavo Sheffield'o universitete, ruošdamasis doktoratui pas žinomą mikrobangų specialistą prof. A. L. Cullen. Grįžęs į Kanadą gavo darbą valstybiniame Tyrimų Institute (National Research Council) Ottawoje, kur dirbs mikrobangų priimtuvų srityse. Naujam daktarui linkime sėkmės pasirinktoje mokslo srityje ir lietuvių Beindruomenėje.

DAKTARĖ BIRUTĖ CIPLIJAUSKAITĖ

Naujoji daktarė gimė Kaune, gimnaziją pradėjo lankyti Klaipėdoje ir pabaigė Tuebingene, ten įstojo universiteton kalbų studijuoti. 1949 m. atvykusi Kanadon tęsė studijas McGill, o vėliau Montrealio universitete, kur gavo diplomą. Ispanijos valdžios stipendiją studijuoti ispanų literatūrai Salamankos universitete ji gavo 1956 m. Ten gavo magistrės laipsnį. Po to ji tęsė studijas JAV, prie Filadelfijos. Gavusi daktaro laipsnį, B. Ciplijauskaitė šią vasarą praleido Europoje, o dabar sugrįžo į Montrealį. (Skaitykite jos straipsnį apie Portugaliją, sek. NL nr.).

Pasaulio lietuvių sostinėje

RAŠO EDVARDAS ŠULAITIS

DVI ŽYMIŲ VEIKĖJŲ MIRTYS

Rugsėjo 11 d. Čikagoje mirė prof. Kazys Pakštas, o sekančią dieną — dr. Jonas Paplėnas. Abu mirė staigiai, nė kiek nesirgęs. Palaidotas Šv. Kazimiero kapuose.

Prof. K. Pakštas, kurio darbams atžymėti reikėtų daug vietos, paliko nebaigtų darbų.

Dr. J. Paplėnas, 54 metų, taip pat daug dairbavosi lietuviškoje veikloje.

Velionis paliko žmoną Bronę didžiulytę ir dvi dukteris — Auksę ir Rūtą. Palaidotas rugsėjo 15 d. Šv. Kazimiero kapuose.

● Čikagos „Lituanicos" futbolo komanda pirmose II-jo rato futbolo pirmenybių rungtynėse rugsėjo 11 d. įveikė vokiečių „Fortunos" vienuolikę 2:1.

● Čikagos Lietuvių Tarybos metinė konferencija šaukiama spalio 16 d. Jaunimo centro salėje. Pradžia 2 val.

● Alg. Gustaitis, pasinaudodamas atostogomis, iš Los Angeles atvyko į Čikagą. Čia tarsis lietuviškų filmų reikalais.

● Žalgirio Mūšio 550 metų sukakties minėjimo akademija įvyks rugsėjo 25 d., 3 val. Jaunimo centre. Jį ruošia Lietuvių istorijos dr-ja.

● Antanina Kaušienė, su dukra Irena neseniai atvykusi iš okup. Lietuvos, atidarė valgyklą, 4042 Archer Ave. Jos dukra pradėjo lankyti Roosvelto universitetą.

● Čikagos lietuviai Viktoras ir Justinas Palubinskai ir jų sesuo Petronėlė Naujokaitienė, netoli Čikagos įsigijo didelį motelį.

KAS NAUJA KANADOJE

ŽIEMOS METUI SUVARŽOMA IMIGRACIJA

Pilietybės ir imigracijos ministerija paskelbė, kad Kanados vyriausybė, atsižvelgiant į darbo būseną, žiemos metu labai žymiai suvaržys imigraciją į Kanadą.

Tuo tarpu Kanados vyskupato susirinkimas pasisakė už imigracijos padidinimą. Vyskupų konferencijos rezoliucijoje sakoma, kad į Kanadą reikia įsileisti daugiau žmonių, neatsižvelgiant į tautybę, rasę ir įsitikinimus, nes to reikalauja žmoniškumas ir bendrieji žmonijos interesai.

KRIZĖ KVEBEKO UNION NATIONAL PARTIJOJE

Šiai partijai pralaimėjus rinkimus, jos viršūnėse, įpratusiose būti viršūnėmis, kilo nepasitenkinimas ir kaltinimai lyderiui Barrette, todėl jis pasitraukė ir iš partijos lyderio ir iš Quebeco parlamento, o tuo pačiu ir iš opozicijos lyderio pareigų. Ši partija dabar atsidūrė prieš persitvarkymo būtinumą. Pereinamojo laikotarpio lyderio pareigas perėmė p. Prevost.

PATARIA PAKEISTI KANADOS MOKSLINIMĄ

Kvebeko prov. mokytojų konferencija priėmė rezoliuciją, kurioje siūloma privalomojo mokslo laiką pailginti iki 16 metų amžiaus.

KANADOJE PROJEKTUOJAMA „TREČIOJI"

Kanados gyvenime kol kas valstybiniu mastu tevaidina rolę dvi partijos — ibleralai ir progresyvūs konservatoriai, nors partijų yra ir daugiau, kaip socialdemokratų — CCF, soc. kredito, komunistų ir dar smulkesnių, kurios tačiau neįsigali platesniu mastu. Bet kadangi darbininkų klasė yra didelė ir vis dar auganti, o parlamentuose, ypač smukus socialdemokratams, nėra kas juos atstovautų, todėl darbininkų sąjungose iškilo mintis steigti „darbo partiją". Ši inciatyva persimetė į JAV ir ten gauna pritariamą atgarsį.

Kaip žinoma, profsąjungos kratosi komunistų, tačiau Kanados komvadas Tim Buck sako, kad į naujai steigiamąją partiją esą prasiskverbę 60 komunistų. Tas kelia susirūpinimą. Vienas steigėjų, Knowels, pareiškė, kad naujosios partijos nariais galės būti tiktai demokratiškų pažiūrų žmonės ir komunistai, kurie yra diktatūros šalininkai, partijoje negalės dalyvauti. Bet gi yra faktas, kad komunistai skverbiasi į visas sroves ir visas organizacijas, kur tiktai gali, nes viena, jie nekomunistiškas organizacijos bando sprogdinti iš vidaus, o antra, jas šnipinėja.

● Prieš 120 metų mirė Jonas Stanelis, lietuvių dailininkas - - tapytojas.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

Authorized as
second class mail, Post Office Department, Ottawa

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ CENTRO TARYBA IR SPAUDOS BENDROVĖ „NEPRIKLAUSOMA LIETUVA".

Redaktorius Jonas Kardelis.

DOminic 6-6220

7722 George Str., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

Prenumerata metams:		Yearly Subscription Rates:	
Kanadoje	$ 5.00	Canada	$ 5.00
Amerika ir P. Amerika	$ 5.50	America & S. America	$ 5.50
Visur kitur	$ 6.00	Other Countries	$ 6.00

Adresų pakeitimas 25 ct. (su prenumerata arba sm. pašto ž.)

Ilgalaikiai skelbimai, pagal susitarimą, gauna nuolaidų.

Prof. Mykolo Biržiškos žodis

KELETAS MINČIŲ SUĖJUS 20-ČIAI METŲ KOVOS DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATGAVIMO

1. Su kuo, su kokiu ginklu stojome į kovą?

Su mūsų Tautos vienos kartos nepriklausomu gyvenimu ir tuo metu Jos pasiekta daiktine (materialine) ir ypač dvasine būsena.

Toji nepriklausomybė nebuvo mums kurių geradarių, galiūnų lengvai suteikta, bet mūsų pačių sunkiai iškovota. Per visą XIX-ąjį amžių didelėmis Tautos aukomis ji buvo brandinta — tik atsiminkime kad ir pasikartojančius sukilimus, kovą dėl spaudos ir visą Tautos rezistenciją prieš maskolių Jai primestą politinę ir kultūrinę vergiją — ir neatsirado kaip iš dangaus iškritęs aukso obuolys, tik darbo prakaitu ir kraujo aukomis išgauta, Tautos sąmonėje ir net pasąmonėje įčiulpta, įtvirtinta.

2. Betgi nepamiršta netik dabartiniai Lietuvos ir lietuvių tautos lžemarksistiniai pavergėjai maskoliai ir jų lietuviškieji pastūmdėliai — agentai ir bendradarbiai, ir bene dar dažniau svetur išsigelbėję mūsų tautiečiai, jog toli gražu neviskas toje Nepriklausomoje Lietuvoje buvo gera, kilnu ir gražu, kiti net bemaž nieko gero joje nemato arba apsimeta nematę ir uoliai puola — čia vienas, čia kitas — Nepriklausomosios Lietuvos tvarką, nekartą ir kits kitą, gyvu žodžiu ir spaudoje. Kiek tiesos tuose puolimuose, kiek netiesos — neskaičiuosime, nesvarstysime, juo labjau, jog barančiųjų burnų neužda rysime.

Tik koks visų šių pamokymų — dažnai kits kitam priešingų — galutinis pamokymas dabarčiai ar ateičiai?

3. Prieš šimtą metų ir net vėliau ne tik mūsų, bet ir, gal net dažniau, ne mūsų spaudoje ir šnekoje buvo įprastas dvižodis terminas „šventoji Žemaitija" (lenkiškai Žmudz Swięta), ne kalbinikiškai išplečiamas ir į Žemaičių vyskupijos augštaičius, net rytiečius. Taip sakant ar rašant neturėta galvoje vien Smūtkelių daugybė, bet ir žemaičių - augštaičių, pridurkime — ir rytiečių su dzūkais — dorovinis būdas. Sveikas kilnumas, kuris netik išskiria juos iš kitų tautų tarpo, bet ir pro kurį į juos žiūrint blunka šiokios ir tokios mūsų silpnybės, didesnės ir mažesnės nuodėmės ir net prasižengimai, kurių nei mūsų tautai, kaip ir kiekvienai kitai, niekad netrūko ir turbūt netruks. Kurisgi, pagaliau, šventasis nebuvo ir nesijaute nuodėmingas?

4. Tad **Šventoji Lietuva?!** Kaip tai naiviai skamba, ypačiai nelinkstančiam aplink save šventumų ieškoti, didesniam ar mažesniam skeptikui, indiferentui ar nereligininkui, o šventų jų garbintojui gal net papiktinimu atsiduoda. Bet nesibaimink ime ir pečių nesutraukinėkime su atlaidžia šypsena: čia šventumą turime galvoje nei tikybiniu nei religiniu, o vien tiktai tautiniu požiūriu.

Mūsų Tauta nei menkesnė, nei geresnė už kitas tautas, bet mums Ji yra brangiausia. Jos kalba mums mieliausia, aušriškai gražiausia. Jos žemė, daugiaamžiame prakaite ir krauju je įmirkyta, vyžomis ir klumpėmis išmindžiota, mums yra saviausia — mūsų ir tiktai mūsų — nei lenkų, nei maskolių, nei prūsokų — taigi švenčiausia. Ar nekvėpuoja tuo šventumu visa mūsų praeitis — nuo prieš krikščioniškųjų laikų per daugelį šimtmečių ligi pat paskutiniųjų dienų — tad ir mūsų atgaivintos nepriklausomybės metu, tad ir žiauriomis dabartinės okupacijos dienomis? Giliai įkvėpkime sau, ne vien protiškai įsisąmonindami, tą — čia jau sakytume — **Lietuvos Tautos** šventumą — ir tą nearitmetinį mastą savyje jausdami ir aplinkai pritaikydami, ar ne šviesiau, ar ne atlaidžiau ir sveikiau vertinsime ir nepriklausomybės ir kovų dėl jos atgavimo įvykius ir laiko reiškinius?

5. Nusileidus nuo tų šventinių augštybių į kasdienes mūsų žemybes ir apsiribojus jau tik 20 metų kovos reikalais, ar ne tenka pripažinti, jog daugelis apibartų ir visaip smerktų tebe baramų ir tebesmerkiamų mūsų vyrų ir reikalų nebe taip jau bartini neperdaug tesmerktini? Kad kiti niekinti dalykai virto jau pirmaeiliais? Kad politiniai karšti reikalai ėmė aušti ir aistrėja kultūriniai, įsigydami net politinio svorio? Kad visuomeninės srovės — net laikydamosi savo senų, įprastų pozicijų — nekartą drįsta pro srovinę tvorą šilčiau, bent palankiau viena į kitą pažiūrėti, o paskiri jų veikėjai ir toliau prašoksta? Kas dar svarbiau — kad Tautos ir jos kovos organizacijų vienybė ne vis tebesilaiko teorinių, abstraktinių, chrestomatinių ir kitokių vystyklų ir, kad ir sunkiai, imama jausti laisviau, lietuviškiau, kaip kad ir atskirų patriotinių sambūrių, vienon kryptin — vienan taškan siekiančių, bendra tautinė vienybė?! Kad atvykusi iš Lietuvos ir daugką gavusi tremtyje pakelti vyresnioji ir vyriausioji dipukinė kasta žemyn ir žemėn nusileidžia ir gauna dalytis ir net užleidinėti veikimui vietos jaunesniųjai ir jauniausiąjai kartai, Lietuvos ne kiek bemačiusiai ar ir nemačiusiais netiek naudojantis savo tėvų patirtimi, kiek vis labjau įsisavinamuose Vakaruose brėstant ir įgyjant veiklos akstinų?

6. Kai traukėmės iš Lietuvos, kiti tikėjosi po kelių mėnesių ar poros metų jon grįšią, bet apdairesni buvo pasirengę 20-čiai ir daugiau metų sunkios, slėgiančios ir išsemiančios emigracijos. Štai jau 20 metų suėjo maskoliškai Lietuvos okupacijai. Emigracija blunka — ir jau nėja, tik ir maskolių okupacijoje tebelaikoma Lietuva mano savo išvaizdą — vis viena— geryn ar blogyn, bet maino. Priprato, nes gavo priprasti prie maskoliško lžekomunizmo ne tik pliauškalų, bet ir Maskolijai aptarnauti darbų. Užaugo Nepriklausomosios Lietuvos nemačiusi ir tik bolševikinius keiksmus apie ją tegirdinti karta— ir toji karta taip pat, kaip ir mūsiškė Vakaruose, tik okupantų visaip apipančiota, ieško savo ir Lietuvai išganingo kelio. Nemes, tik ji tą kelią nustatys ir juo nueis. Mūsų gi, užsieniečių, uždavinys tera padėti jai tą kelią surasti, Jo trūkumus užpildyti, kiek iš Vakarų tai galima įstengti, ir drauge su likusiąja Tėvynėje Tauta kurti laisvą ir nepriklausomą Šventosios Lietuvos ateitį.

Los Angeles, Calif.

M. Biržiška.

Lenkų karo atstovo atsiminimai apie Lietuvą.

Karo Muzėjuje

Įžengiame su gen. Nagevičium į vidų. Ir čia, pagrindinėje salėje, įspūdis buvo tiesiog perkūniškas. Tikrai nežinojau kur randuosi — lietuvikam Kaune ar lenkiškoj Krokuvoje. Priešais įėjimo durų, ant sienos, kabo milžiniško dydžio J. Mateikos „Žalgiris" ir šalia „Liublino unija". Be to, dar yra to paties J. Mateikos „Vytautas", J. Stykos „Žalgiris" ir T. Stykos „Jaunojo Vytauto priesaika". Abiejų Stykų paveikslai yra autentiški, J. Mateikos geros kopijos.

Virš šių paveikslų yra galerija visų Lenkijos ir Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių, pradedant Jogaila ir baigiant Augustu Poniatovskiu. Lenkijos karaliai kartu buvo Lietuvos kunigaikščiais, tad su dideliu patempimu, vadovaujantis tais titulais, naujoji Lietuva galėjo juos priimti į savo muzėjų, nors nauja, etnografinė — ūkininkiška ir ištisai demokratinė Lietuva, tai ne praeities DLK. Turiu stiprų įspūdį, kad randuosi Lenkijos Rzeczpospolitoj ir tas jausmas palieka dar ilgai pas mane. Iš dešinės Augusto Poniatovskio pusės portreto, kabojo dabartinio Lietuvos prezidento Antano Smetonos portretas. Omen nomen! Dvi tolimesnės vietos laisvos. Jos paliktos naujos Lietuvos ateities istorijai.

Bendri Lietuvos — Lenkijos istorinio gyvenimo įspūdžiai pranykdavo toliau ir nuodugniau apžiūrint Karo Muzėjų.

Kaip ir Karininkų Ramovėje, taip ir Karo Muzėjuje

viešpatauja Vytauto Didžiojo laikotarpio, Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės kultas. Kultas ir garbinimas didelio žemės polto, nuo Baltijos iki juodosios jūros, išsikišusio toli rytuose — prie Pskovo, Smolensko ir Kijevo, vakaruose — siekiančio Bugą ir Narevą. Tai didžioji Lietuva. (Keista, kad lenkų tautos svajonę — od morza do morza — autorius primeta mūsų tautai. — K. B.). Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas Karo Muzėjuje simbolizuoja lietuvių tautos siekimus, jos politinį credo. Pagrindinėje salėje yra keli Vytauto Didžiojo portretai įvairiuose istoriniuose įvykiuose. Geriausiai **vykusiu** paveikslu reikia laikyti T. Stykos „Priesaiką jaunojo Vytauto" — kerštą priesaiką kryžiuočiams...

Viena muzėjaus salių yra skirta kunigaikščių **Radvilų at**minčiai. Prieš 1386 m. uniją jie buvo Lietuvos bajorai. Titulą tą gavo 1515 m. iš ciesoriaus Maksimilijono I. Prijungti prie lenkų šlėktos Horodlės seime. Šiandieninėje Lietuvoje ypatingai gerbiama J. Radvilos atmintis. Po stiklu išstatyti J. Radvilos ir švedų karaliaus Gustavo Adolfo sutarčių originalai, (gal geros kopijos?) atskiriančios Didžiąją Lietuvos Kunigaikštystę nuo Lenkijos karūnos, nuo Rzeczpospolitos.

Iš to liūdno istorinio laikotarpio, J. Radvila užima skirtingą vietą pas lenkus: jeigu nelaikomas išdaviku, tai bent Lenkijos — Lietuvos vienybės priešu, Rzeczpospolitos vienybės priešu.

Pereiname į pirmą muzėjaus augštą, Čia yra salės, skirtos dabartines, naujai atgimusios Lietuvos istorijos pavaizdavimai. Vienoje iš salių stovi Suvalkų sutarties paminklas. Tai juodo marmuro iškaltas nedidelis obeliskas, randamo Romos - katalikų kapinėse Lietuvoje ir Lenkijoje. Sidabrinėm raidėm paminkle įrašyti lietuviškai šie žodžiai:

„Lietuvi! Atmink, kad klastingas lenkas, atėmė tau Vilnių, Tavo sostinę".

Juoduose rėmuose išdėtas Suvalkų sutarties visas tekstas, autentiškais lenkų (Lukasiewicz ir plk. Mackiewicz) ir lietuvių parašais.

Susimąstęs stovėjau ilgesnį laiką prie tikrai gedulingo Lietuvos ir Lenkijos ateities ant kapio, kadangi Suvalkų sutarties tikrumoje Lenkijos neišteisėjimas palaidojo per 18 metų visas susitarimo galimybes naujos Lenkijos su nauja Lietuva. O kas žino, gal ir visam. . .

Gen. Nagevičius, matydamas mano susijaudinimą, atsilie pė: „Gaila, kad taip atsitiko. Šiandieną tarpe mūsų visai ki taip galėtų būti".

Einame toliau. Žymiausių lietuvių salėje yra Adomas Mickevičius iš bronzos išdrožinėta galva, po ja įrašas lentoje iš Pono Tado „Lietuva Tėvynė mano, Tu esi kaip sveikata". Aišku, įrašas padarytas lietuviškai, tačiau randamas ir lenkiškas tekstas. Taip pat čia esama įvairių atsiminimų iš jo gimnazijos mokytojo laikų Kaune. Toje pačioje žymiausių lietuvių salėje (kuriuos mes lenkai, laikome lenkais) randamas puikus E. Plateraitės portretas. Jos atmintis, kaip ir tautinės Lietuvos didvyrės, yra labai gerbiamas. Tarpe kitų, yra taip pat portretai Zigmunto Sierakauskio ir Juozo Sierakauskio. (Aišku, autorius pavardes rašo lenkiškai, kaip pav. Sierakowski, tačiau pridėdamas, kad lietuviškai jų pavardės skamba Sierakauskas. — K. B.). Tik keletas pavardžių, patalpintų „žymiausių lietuvių" salėje (autorius visą laiką žymiausių lietuvių rašo kabutėse. — K. B.) skambėjo tikrai žemaitiškai arba lietuviškai. Jos buvo iš naujos inteligentijos tarpo: katalikai kunigai, ūkininkai.

Netikėtai geras buvo Juozapo Pilsudskio portretas.

Nekabo jis žymiausių lietuvių salėje, bet „Vilniaus", kurioje randami priešlenkiškos propagandos eksponatai. Yra čia ir Lenkijos herbas: baltas ereliss su karališka karūna. Šalia maršalo Pilsudskio portreto yra didelis karo teismo paveiksias. Atrodo iš 1921 m. lenkų POW narių bylos ryšium su sąmokslu prijungti Lietuvą prie Lenkijos.

Žymiausių lietuvių salėje nė vienas lenkas, žiūrėdamas į naujos Lietuvos beceremonini lietuvinimą lenkiškumo ir lenkiškų pavardžių, galėtų pasiduoti temperamentui (kas vėliau ir įvyko su Zigmantu Novakovskiu) ir labai karštai, staigiai užprotestuoti. Pavyzdžiui Adam Mickiewicz čia randamas kaip Mickevičius, Gielgud — Gelgudas T. Lenartowicz — Lenartavičius ir tt.

Su dabartiniais lietuviais, kultūros srityje, o ypatingai istorijoje, mes lenkai galime susitarti tik vienoje plotmėje, pamiršdami praeitį ir žiūrėdami tik į ateitį.

Tai, kas buvo bendro ir gero lenkų - lietuvių istorijoje, mūsų kultūriniame bendradarbiavime, laikykime tai už bendrą. Adomas Mickevičius buvo tokio pat laipsnio lietuvis, kaip ir lenkas, laikydamas savo tėvynę Lietuvą, kuri buvo Rzeczpospolitos sudėtinė dalis. Tas jau priklauso istorijos praeičiai.

Daugiau bus.

EKONOMINIS LENKTYNIAVIMAS

Latvijos profsąjungų taryba ir liaudies ūkio taryba suvedė Latvijos, Lietuvos, ir Estijos ekonominių rajonų kolektyvų lenktyniavimo per 7 šių metų mėnesius rezultatus. Pagal bendrosios produkcijos plano įvykdymą pirmą vietą užėmė Lietuvos pramonės darbuotojai. Jie gamybos planą įvykdė 105,6 %, Latvijos rajonų ekonominių kolektyvų darbuotojai — 105% ir Estijos — 103,8%. Latvijos ir Lietuvos gamybos apimtis, palyginus su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, padidėjo 16%, Estijos — 11,2 %. E.

Lietuvoje atsilankiusieji pasakoja

P. Šuplevičiui pabaigus kalbėti, pirmininkavęs susirinkimui J. Lesevičius pasiūlė duoti pranešėjams klausimus. Klausimų daug nebuvo. P. Zabiela paklausė, kas iškirto Lietuvos mišku, jeigu dabar jų nėra? P. Rudinskas klausė taip: Pranešėjai sako, kad Lietuvoje dabar klumpių nėra, bet ar nėra basų žmonių? Konkrečiausiai ir gyveniškiausiai paklausė J. Vilkelis: Kaip gyvena darbininkai, kiek gauna atlyginimo už darbą, ką už tą atlyginimą galima nusipirkti, kiek kaštuoja maistas? Kokios amatininkų darbo ir gyvenimo sąlygos? Darbo klausimas bendrai? Ar žmonės meldžiasi? P. Verbyla klausė, kas yra darbadienis ir kaip jis atlyginamas? Ar Deksniai gauna pensiją? Kas išlaiko senelius? P. Stašys kausė, ar policija rusų ar lietuvių? P. Kardelis pakausė: Jeigu Lietuva yra nepriklausoma valstybė, kaip skelbia Lietuvos okupantas, tai kodėl ten Lietuvos viršūnėse visur sėdi rusai? Ar yra spaudos ir susirinkimų laisvė?

Salė buvo tvanki, neventiliuojama, susirinkimas prasidėjęs valanda vėliau, negu buvo skelbta, užtruko vien pasakojų pasipasakojimui ligi 12 val. nakties, — nebuvo daugiau jėgų sėdėti tvankume, todėl šį aprašymą darąs neištesėjo toliau ir išėjo, paprašęs pasiliekančių jam papasakoti. kas bus atsakyta į klausimus.

Atvirai sakant jis jau iš anksto žinojo sovietinius trafaretinius atsakymus, kurie klausimus apeina iš esmės ir tepasako tiktai formalius dalykus, kurie su gyvenimo tikrove nedaug teturi bendra. Klausimai faktinai liko neatsakyti. Šio rašinio autorius tačiau aprašymo eigoje jau atsakė į kaikuriuos jų iš esmės, tat čia nėra prasmės kartoti.

Žinoma, labai gaila, kad liko neatsakyti p. Vilkelio klausimai. Jie buvo apeiti formaliu atsikalbinėjimu. Visai taip, kaip Rojus Mizara tą padarė su grįžęs iš Lietuvos į JAV. Ir šio rašinio autorius kelis kartus klausė R. Mizarą, kodėl jis plačiai išsikalbėjo su Lietuvos vyskupais, o neišsikalbėjo taip plačiai ir išsamiai su Lietuvos darbininkais, apie jų gyvenimo ir darbo sąlygas? Mizara tyli, kaip vandens burnon priėmęs. Ir ką jis gali atsakyti, jeigu jis žino, kad Lietuvos darbininko gyvenimas yra skurdžiausis ir pusbadis. Ir p. Vilkelio klausimai buvo apeiti „paviršiom", tiktai atsikalbinėjant, bendrais posakiais.

O į šių eilučių autoriaus klausimus atsakyta taip: girdi p. Šuplevičius priėjęs gatvėje prie policininko paklausęs, ar jis mokąs kalbėti lietuviškai? Policininkas atsakęs lietuviškai... Atseit, Lietuvą valdo lietuviai... Žinoma, p. Šuplevičiaus niekas negalėjo prileisti prie Lietuvos generalgubernatoriaus Muravjovo Koriko įpėdinio Šarkovo. Greičiausia jam jo niekas ir neparodė, gal net jo pavardės nesuminėjo, nes už tokius dalykus sovietijoje geriausiu atveju gresia Sibiro tundrų malonumai.

Lietuvos okupacijos fakto patvirtinimui šių eilučių autorius gali pasakyti, kad jis Lietuvos okupacijos dieną, 1940 metų birželio 15 dieną, pats girdėjo Rusijos užs. reik. ministerio V. Molotovo kalbą per Maskvos radiją. **Molotovas pasakė, kad va karų imperialistai po Pirmojo pasaulinio karo intrigomis atplėšė nuo Rusijos Pabaltijo sritis, kurios yra senos Rusijos sritys, tai dabar Rusija tas sritis susigrąžina...** Šita Molotovo kalba nėra dingusi, ji yra įrašyta į plokšteles. Ir tas Molotovo pareikštas Rusijos nusistatymas toliau ir buvo realizuotas — Lietuva, drauge su Latvija ir Estija, buvo įjungta į Rusijos sudėtį. Tiktai naivūs arba akiplėšos propagandininkai gali kalbėti, kad Lietuva neokupuota ir pačių lietuvių valdoma. Lietuva yra akivaizdžiausia Rusijos imperializmo ir kolonializmo auka ir rusų imperializmo ir kilonializmo įrodymo faktas.

B. d.

JUOKDARIAI...

AR SOVIETINĖJE SANTVARKOJE ŽMONĖS NENORI LYGIAI GERAI PAVALGYTI?

R. Mizara klausiamas išsiaiškina. Pasirodo, sovietijoje žmonių lygybės nėra ir ji nesiekiama. Mizara rašo: **„marksistai nenumato tos gadynės, kurią visi žmonės visame kame būtų lygūs".** Mizara susierzinęs rašo: „Sakau: profesoriai, inžinieriai gauna didesnį atlyginimą už savo darbą negu, sakysime, gatvės šlavikas"...

Taigi, Mizara pripažįsta, kad sovietijoje žmonių lygybės nėra ir ji nesiekiama. Todėl ir atlyginimai už darbą yra ir bus skirtingi.

Mizara tat klausiamas: ar šlavikas ir profesorius ar inžinierius kitaip nori valgyti, kitaip apsirengti, kitokį butą turėti? Juk kiekvienas dirba pagal savo jėgas ir sugebėjimus, — kodėl jie nelygiai atlyginami? Kodėl gi jau inžinieriui tūkstančius mokėti, o šlavėkui tiktai centus? Ar gi tai teisinga?

MIZARA APIE „RĖMINĘ" TIKYBOS LAISVĘ LIETUVOJE

Mizara rašė ilgus straipsnius apie tai, kad Lietuvoje yra tikybos laisvė. Bet kreivažandis susipainiojo ir atvirai prakalbėjo. Apie kunigus Laisvėje jis rašo:

„Bet kadangi jie mato, jie supranta, jog tarybinė santvarka Lietuvoje yra ir bus, tai prie jos ir taikstosi. Ką gi kitą jie darys?

Politikauti jiems uždrausta; pamoksluose maišyti politiką jiems nevalia. Tačiau pats gi dėjau, kaip kunigas perskaitęs evangeliją, iš jos sakė pamokslą ir atsargiai, labai atsargiai, kišo savo įžulią propagandą. Bet jis visą tai atliko „savo rėmuose". Tiesa, lis kunigas buvo senosios kartos, sustoržievėjęs klierikalas.

Vyskupai ir kunigai žino tarybinius įstatymus, žino **tuos rėmus,** kuriuose jie gali veikti, tai pagal juos ir veikia".

Taigi, Mizara ir prakalbėjo apie tikybinės laisvės „rėmus". Tokia yra sovietinė — „rėminė" — tikybos laisvė. Melas, kaip yla maiše, nepaslepiamas, — jis kur nors prasiveržia, kaip šit Rojui Mizarai.

UŽ JUDOŠIAUS GRAŠĮ

Veltui Mizara teisinasi, nes ėmęs iš Lietuvos okupantų pinigų. Visas keliones po Lietuvą, visas vaišes, visus viešbučius, visas buvimo Lietuvoje išlaidas R. Mizarai, kaip ir visiems kitiems į Lietuvą pakviestiesiems, apmokėjo Lietuvos iždas. Tuo ir buvo atlyginta „sukaktuvių" dalyviams už jų dalyvavimą ir jų Lietuvos okupacijos propagandą. Tai vadinamasis „Judos grašis", už parduotą tiesą. Kitaip ir būti negali, nes kas kviečia, tas ir apmoka. Taip buvo, taip yra ir taip bus, nes kitaip ir būti negali. Mizara jau tiesumizarėjo, kad net šią visiems matomą tiesą bando nuginčyti.

MIZARA KAPITULIUOJA

Mizara susilaukė daug klausimų, bet pats prisipažįsta: „Ne į visus klausimus, kuriuos man pastatė skaitytojai, spėjau atsakyti, bet man šis darbas jau pabodo"... Taigi, Mizara neįstengė apginti savo teigimų, ne įstengė atsakyti į skaitytojus dominančius klausimus ir... kapituliavo.

Prie progos pasakytina, kad R. Mizara neatsakė ir į Mand

Nukelta į 7-tą psl.

„Ateitis priklauso mums, drauge!"

Šiuo vardu išleistos knygos santraukoje mes pamatysime tikrą šiandieninį Sovietų Sąjungos gyvenimo paveikslą, kuris yra nupieštas tų, kurie tą gyvenimą geriausiai pažįsta ir žino — pačių rusų žmonių.

„Ateitis priklauso mums, drauge" knygos autorius Joseph Novak, leisdamas pasakoti savo pačių istorijas darbininkams, studentams, kariams ir komunistų partijos pareigūnams, labai giliai įsiskverbė į vidinį sovietų piliečio gyvenimą, o kadangi taip panašiai padaryti mažai kam pavyko, tai rezultate gavosi knyga, kuri yra nuostabus įvertinimas tos keistos ir baisios „naujos bendruomenės", kuri jau yra tvirtai suleidusi savo šaknis Sovietų S-oje.

Kaip šios knygos santraukoje atrasite, daugeliui sovietų žmonių gyvenimas yra baisiai niūrus ir pilkas, tačiau kai kuriems sovietų piliečiams tas gyvenimas yra apšviestas žėrinčiu įsitikinimu, kad neužilgo ir net labai greitai komunizmas užvaldys visą pasaulį. Mes galime juoktis ir ignoruoti šį pranašavimą, kaip šioje knygoje išaiškina autorius Joseph Novak, tik jeigu apsileistume to pranašavimo išsipildymui.

Toliau seka sulietuvinta šios knygos santrauka. **J. Skardis.**

„Atsimink, kad tu lankaisi krašte, kuris keičia dabartinę istoriją", pasakė mane lydėjęs sovietų diplomatas, kada mes kartą sėdėjome vagone - restoranė traukinyje pakeliui į Maskvą. „Mūsų šiandien yra, jūsų rytoj, o poryt diena yra visam pasauliui. Jūs esate labai laimingas jaunas vyras, turįs progos pamatyti Sovietų Sąjungą".

Aš save skaičiau tikrai laimingu, nes būdamas tiktai žemesnio rango biurokratas iš vieno sovietų satelitinio krašto, turėjau pasitikėjimą augštų Sov. S-gos pareigūnų. Aš buvau pakviestas Sovietų Sąjungon ilgesniam laikui, o kas man daugiausia patiko, tai aš galėjau tvarkyti savo gyvenimą, laike mano vizito taip, kaip aš norėjau, be jokių trukdymų ar varžymų.

„Pats didžiausias Rusijos pasididžiavimas", tęsė mane lydėjęs sovietų diplomatas, „ir mūsų brangiausia nuosavybė yra naujas sovietų žmogus, pilietis pirmojo socialistinio krašto pasaulyje. Šioji naujų žmonių karta, mūsų pačių išauginta, gali būti randama tik Rusijoje. Jeigu norite suprasti Sovietų Sąjungą, tai pabandykite atrasti kasdieniniame sovietų žmonių gyvenime tą mechanizmą, formuojantį šį naują žmogų, žmogų, kuriam priklausys pasaulio ateitis"!...

Tai buvo geras patarimas, kuriuo aš nusprendžiau pasinaudoti.

Aš pradėjau savo studiją kur pats gyvenimas prasideda — namais ir šeimomis.

Vietoje, kad prašius paskirti man nuolatinę gyvenimo vietą, aš padariau įpratimu prašyti žmonių, kuriuos aš sutikau, o aš jų sutikau ir susipažinau labai daug, leisti apsistoti pas juos vienai nakčiai ar dviems. Tokiu būdu aš gyvenau ir lankiausi visokiuose namuose, apgyventuose visų rūšių žmonių. Statydamas šiems žmonėms klausimus ir leisdamas jiems kalbėti, aš galėjau sudaryti pilną ir šių sovietų žmonių gyvenimus atidengiantį paveikslą.

„Mūsų butų bei gyvenamų patalpų problema yra pati sunkiausioji visoje Europoje", pasakojo man vienas žurnalistas.

„Mes nesitikime jokių greitų pagerėjimų šioje srityje, nes mūsų visa statybos energija yra sunaudojama didžiuliams kūrybiniams pastatams. Socializmas savo pirmoje stadijoje turi daug svarbesnių uždavinių, negu lopyti skyles stoguose arba aprūpinti piliečius patenkinamomis gyvenimo patalpomis. Tik apsidairykite aplinkui ir pats pamatysi".

Bus daugiau.

Į KAZACHSTANO MAGNITKĄ TUŠTINANT RUSAMS LIETUVĄ

Magnitka — tai metalurgijos kombinatas, statomas Kazachstane. Šio kombinato statybos darbams iš Lietuvos siunčiama 80 jaunuolių. Rugpjūčio 23 d.

Karagandą išvyko grupė įvairių specialybių jaunų darbininkų iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Ukmergės ir kitų miestų. Maskva vis randa naujų vietų lietuviškam jaunimui iš Lietuvos išgabenti. E.

CANADA

Naujieji Ateiviai,

mokykitės savo naujų draugų kalbos

BENDRAI VARTOJAMA KALBA BENDRUOMENĖS, KURIOJE JŪS GYVENATE IR DIRBATE, YRA ANGLŲ BEI PRANCŪZŲ. JŲ MOKĖJIMAS TURĖS JUMS DIDELĖS REIKŠMĖS.

JŪS GALITE IMTI KALBŲ PAMOKAS BEVEIK KIEKVIENAME KANADOS CENTRE.

Turėsite dagelį pirmenybių:

PILIETYBĖ

Anglų ar prancūzų kalbos mokėjimas yra reikalingas Kanados pilietybei gauti.

TARNYBA

Jūs galėsite daug lengviau gauti ir turėti pastoviai darbą. Jūs taip pat turėsite daug geresnę progą gauti pakėlimą darbe.

BENDRUOMENĖS GYVENIMAS

Jums bus daug lengviau įsigyti draugų tarpe tų, su kuriais kartu dirbate, ar tarp kaimynų. Jums greičiau pavyks įsijungti į bendruomenes gyvenimą.

ASMENINIAI REIKALAI

Jums bus daug lengviau atlikti reikalus istaigose bei pirkti krautuvėse. Jūs galėsite išaiškinti savo reikalus namų savininkams, daktarams, advokatams, amatininkams, autobusų vairuotojams, valdžios įstaigų tarnautojams ir kitiems.

INFORMACIJA IR PRAMOGA

Jūs galėsite skaityti Kanados laikraščius, žurnalus ir knygas. Jūs turėsite daugiau malonumo stebėdami televiziją, klausydami radiją, lankydami kinus, paskaitas bei teatrus. Jūs geriau suprasite Kanados gyvenimą ir papročius.

Pagalvokite apie šias pirmenybes ir VEIKITE TUOJAU!

ĮSIREGISTRUOKITE Į KALBŲ KURSUS! JEIGU JŪS NEGALITE LANKYTI KURSŲ, ĮSIGYKITE KNYGAS NEMAKAMAI IR MOKYKITĖS NAMIE. JŪSŲ VIETINĖ MOKYKLA, ARTIMIAUSIA PILIETYBĖS AR IMIGRACIJOS ĮSTAIGA BEI KANADOS PILIETYBĖS SKYRIUS OTTAWOJE MIELAI SUTEIKS JUMS REIKIAMAS INFORMACIJAS.

Ellen L. Fairclough

Ellen L. Fairclough
Pilietybės ir Imigracijos Ministeris.

52-7

Lietuvos karo invalido atsiminimai

PETRAS PLESKEVIČIUS

2.

Paėmė kitą pastotę ir išvežė du sargybiniai į Varėnos miestelį. Varėnoje greit sužinojo vietos gyventojai lietuviai, kad yra Lietuvos kareivis ir labai norėjo pasižiūrėti ir gal ką kalbėti. Bet lenkai nė vieno neprileido nei artyn. Tuojau nuvedė daboklę, kur buvo jų pačių kareiviai aruoštuoti ir nubausti. Tie iš manęs atėmė maistą, pakeitė pusbačius, kelnes, raiščius ir gavau mušti net iki kraujų. Pernakvojau toje daboklėje ir rytojaus dieną mane išvedė iš daboklės, nuvedė pas komendantą. Tas jau tardė labai mažai, bet buvo ant sienos pakabintas Lietuvos Vytis ir Lenkų erelis. Komendantas paklausė, ką tie abu ženklai reiškia? Atsakiau, kad yra abiejų valstybių herbai. Tada paklausė, kokių valstybių? Atsakiau, kad tas raitelis yra Lietuvos, o tas paukštis lenkų. Tada gavau batu į užpakalį ir priedo kančiuku per galvą. Viskas susimaišė, akyse pažaliavo. Sukeikė ir sako: tu nejest jaką Ptica ale to jest Polski Ožol. Atjojo du raiteliai ir mane paėmę varėsi į antrą Varėnos stotį. Prisikabino virvę, ant ilgos virvės ranką. Patys jojo raiti. Mane gi varėsi pėsčią 5 kilometrus. Jojo ir greitai. Aš kad buvau ir jaunas, bet sušlapau ir pavargau, kol prijojo antrą Varėnos stotį. Ten manęs laukė vėl naujas užsiėmimas ir muštras. Pirmas traukinys, kuriuo reikėjo išvažiuoti, buvo jau išėjęs. Reikėjo laukti 2 valandas, kol ateis kitas. Sotyje vaikščiojo koks augštas karininkas. Batai blizga nuvaksuoti, graži uniforma. Matyti — raitelis, nes su pentinais. Pasišaukė sargybinį, kotai paklausė, pažiūrėjo skersomis į mane, priėjo prie bufeto, pasikalbėjo su padavėja, paėmė du stikliukus degtinės, vieną padavė man, kitą pats laikė ir dvi mažas bulkutes, liepė gerti. Aš atsakiau, kad degtinės negeriu. Paėmęs, išpylė man ant veido, net ant akių, bulkutes liepė valgyti. Aš įsidėjau į kišenių, atėmė ir išmetė į bačką. Tada liepė padainuoti lietuviškų dainų ir pašokti lietuviškų šokių. Atsisakiau, kad neidainuoti, nei šokti. Lietuvos kariuomenėje kareivių nemokina, todėl aš ir nemoku. Lenkų karininkas velniškai įpyko, smogė man robniku per galvą. Galvoje iššoko gumbas, prakirto galvą net iki kraujų ir dar gavau kumščiu per veidą ir tik tada pasakė: cholera! Litwini nie učony ani tancowac, ani spiewac, a učon tylko špionswa. Nežinia kuom būtų pasibaigę damano tos visos kančios, bet atejo traukinys ir aš su dviem sargybiniais įsėdau į traukinį ir pradėjau važiuoti visai nežinoma kryptimi.

Jau buvo vakaras ir pradėjo temti. Tam pačiam vagone sėdėjo ir dvi kažkokios moterys. Jos klausė sargybinių, kas čia toks per paukštis? Bet sargybiniai žinodami, kad aš moku ir lenkiškai, trumpai atsakė: „To jest litevski špion". Miteris susikeikė lenkiškai: „...reikėjo jį vietoje nušauti". Daugiau nekalbėjo nei sargybiniai, nei moterys, nei aš. Buvo žiema, tamsu. Traukinys lėkė pirmyn. Nežinojau, kur mane veža ir koks manęs laukia likimas. Prisiminiau, kaip tėvui pasakė Lesagurų dvaro ponas Wenckievicz: „Tu eik namo, savo sūnaus daugiau nematysi". Mano galvoje sukosi mintis, kad tikrai mane sušaudys. Buvau jaunas ir jokių didesnių miestų nežinojau ir nebuvau matęs be Alytaus. Po kelių valandų važiavimo pri važiavome didelį miestą. Traukinys sustojo, ir man sargybiniai jau liepė eiti. Abu išsitraukė pistoletus. Vienas ėjo pirma, kitas paskui mane. Abu laikė atstatę į mane pistoletus. Žmonių buvo pilnutėlė stotis, negalima buvo praeiti, tad vienas sargybinis darė kelią praėjimui, kitas sekė mane. Visi žmonės žiūrėjo, koks čia nusikaltėlis, kad jį varo net du sargybiniai su atkištais į jį pistoletais? Pasirodė, būta Gardino. Mane tampė iš vieno namo kitą, iš kito į trečią ir tt. Pagaliau privedė prie vieno labai didelio namo, kur gyveno lenkų šulai. Nežinau, ar tai buvo kokia komandantūra, ar buvo štabas. Namas didelis, švarus. Vaikštinėjo labai daug augštų karininkų, bet buvo labai daug ir civiliškai apsirengusių. Manęs ten niekas netardė ir neklausinėjo, bet ateidavo uniformuoti ir civiliai vyrai ir merginos, pasižiūrėdavo ir nueidavo. Aš ten išbuvau gal tris valandas. Kelios rašomos mašinėlės pradėjo ugninį darbą, atrškėjo net trijuose kambariuose. Daug kartų teko girdėti minint mano vardą ir pavardę. Pagaliau mašinėlės rašyti nustojo. Greit prisistatė du nauji sargybiniai. Abu buvo ginkluoti šautuvais. Vienas karininkas padavė jiems kokius du didelius vokus su raudonais antspaudais, ir liepė mane vesti. Buvo jau vėlu. Perėjus keletą gatvių, vienas paklausė, ar aš turiu pinigų ir ar nenoriu valgyti. Atsakiau: taip, turiu kiek pinigų ir noriu valgyti. Tada jie mane užvedė į vieną mažą kavinę ir davė silkę, duonos ir arbatos. Labai greit užvalgius, išvedė už miesto. Buvo labai tamsu ir jokio žiburio nesimatė. Su manim nekalbėjo nieko, Aš maniau, gal veda toliau už miesto ir ten sušaudys. Bet beeinant tolokai pasirodė vėl šviesa. Privedė prie jos. Tai buvo labai didelis mūrinis namas, apipintas spygliuotom vielom ir prie vartų stovėjo sargybinis. Jam mano palydovai padavė raštelį, ir tas įleido vidun. Ten buvo didžiausia nešvara, smarvė, pilna šiaudų ir gal penkiasdešimt žmonių, kurie kalbėjosi rusiškai. Tai buvo bolševikų karo belaisviai. Keli greit prisistatė ir pradėjo kamantinėti ir keikti bielogvardeicu. Atrodė, visi iš veidų labai riebūs, bet kiti pakampėmis stenėjo ir dejavo.

Kadangi buvau labai suvargęs, tai greit susitraukiau pasienin tuosna šiauduosna ir maniau greit užmigsiu ir pailsėsiu. Bet nelaimei, mane apnyko milionai utėlių, blakių, blusų ir kitokių parazitų, neapsakomai pradėjo ėsti. Kilo baisus niežėjimas. Bolševikai nesikasė ir iš manęs labai juokėsi, sakydami: „Čia pamatysi ir to, ko visą gyvenimą nematei". Aš neturėjau ką daug sakyti, nežinojau jokios jųjų tenkos. Bet supratau, kad gero nebus. Visą naktį neužmigau, nors ir labai buvau išvargęs.

Bolševikai gerai suprato, kad man čia niekas neaišku ir nežinoma, bet man neužsiminė, nieko, kad čia kas naktį po kelio lika žmonių miršta iš bado.

Rytojaus rytą 6 valandą atėjo lenkai patikrinti. Bolševikai, kurie vaikščiojo, greit sustojo rikiuotėn. Liepė stoti ir man. Pradėjo šaukti vardus ir pavardes. Iššaukė ir mane. Lenkai turėjo nagaikas ir tik kiek sukrutinus galvą arba akis, tuojau kirsdavo taip smarkiai, kad pažaliuodavo akyse. Po patikrinimo davė pusryčius: kažkokio bizalo be cukraus, po vieną mažą puoduką ir duonos, gal šimtas gramų. Duona skani, bet tik du kartus atkąsti, tai ir viskas.

Keletas bolševikų gulėjo pasienuose visai nejudėdami. Maniau gal serga. Bet greit atvažiavo dvi didelės pastotys ir gulinčius liepė išrengti ir išnešti į vežimus. Pasirodė, kad visi 6 buvo jau negyvi, mirę iš bado. Taip būdavo kiekvieną dieną. Į kapus juos nuveždavo tik su baltiniais, užkloję antklodėm. Man davė kastuvą, dvi kirkas ir liepė nešti pėsčiam į kapus. Bolševikai važiavo, nes jau negaėjo eiti. Buvo 6 bolševikai ir aš septintas. Man reikėjo kasti duobes kirkom. Dar buvau stiprus ir pajėgus. Aš iškirsdinėjau grumstus, bolševikai išmesdavo žemes. Tai buvo kasdienis mano darbas, kol ten buvau per 18 parų. Pietums būdavo bulvių lupynų sriuba su peršalusiais kopūstais, be druskos ir gaudavome tik po vieną mažą samtuką. Aš irgi jau pradėjau silpnėti ir savo gyvenime pirmą kartą pamačiau žmogų valgant brudą — utėles. Vienas bolševikas iš savo drabužių rinkdavo utėles ir dėdavosi sau burną. Mane, kai ir dabar pagalvoju, nukrato.

Su vienu bolševiku mes kiek daugiau susidraugavome. Tai buvo mūsų celėj dar iš visų stipriausis žmogus, išskyrus mane. Tai buvo Nikolaj Rachmanin. Tas man patarė pasitaikius progai bėgti, nes girdi bus ir tautas pat, kaip mums.

Bet kaip bėgti? Visur stovi labai stiprios sargybos ir niekur vieno neišleidžia. Jei eini kur ruošon, ir tai lydi net du sargybiniai. Bet jis sako, būva proga, kad stipresniam galima bėgti. Rizikuoti žinoma reikia gyvybe. Ir kaip tik man būvant ten jau 18 dieną, atėjo 2 sargybiniai ir mus 7 žmones išsivedė darban. Reikėjo eiti į miestą komendantui pripjauti malkų. Tas Rachmanin likosi dabokėj. Mane išvedė su kitais nepažįstamais, iš kitos celės. Mus visus nuvedė į miestą prie komendantūros namų. Malkos buvo būdoje aptvertos spygliuotomis vielomis. Bolševikai kaipo silpnesni, trim porom pjovė malkas, o aš, kaipo stipriausis, turėjau padavinėti pagalius. Dirbome iki povakario. Į vakarą pradėjo baisiausiai snigti. Susimaišė dangus su žeme. Aš kai nuveidavau atnešti pagalio, mesdavau ant vielų, kad jose padarius didesnę skylę į gatvę, ir pramušiau, kad jau beveik galima į gatvę išlįsti. Sargybiniai, bijodami didelio sniego, slėpėsi po būda. Man liepė nunešti virtuvėn porą glėbių malkų. Nunešiau. Gavau nuo šeimininkės virėjos porą skanių blynelių.

Bus daugiau.

STUDENTAI: Gyvenimas ir Veikla

LIETUVIAI STUDENTAI AUCKLAND'O UNIVERSITETO STUDENTS INTERNACIONAL'E

Prieš trejetą metų Aucklando Universitete įsisteigė Students International draugija. Draugijos tikslas apjungti universitete studijuojančius svetimšalius ir vietinius studentus, supažindinti vieni kitus su savo kraštų kultūra, esama padėtimi bei siekimais. Dauguma studentų draugijoje yra iš pietryčių Azijos kraštų bei Ramiojo vandenyno salų, tai — malajiečiai, indai, kiniečiai, Fidži salų gyventojai ir kiek mažiau iš Bornejo, Burmos ir Indonezijos. Europiečių grupę daugumoje sudaro zelandiečiai ir pabaltiečiai — lietuviai, latviai.

Draugija per trejetą metų surengė eilę tautinių vakarų, kurių programa būna skirta kokiam nors kraštui ir jo žmonėms išryškinti. Tokius vakarus yra surengę kiniečiai, lietuviai drauge su latviais, indai, malajiečiai ir Fidži studentai. Nesigiriant reikia pripažinti, kad lietuviai ir latviai studentai įvelė tradiciją, kuri iškėlė Students' International vakarus į populiariausius parengimus visame universitete.

Mes po savo programos paruošėme tautinių patiekalų vakarienę, kuri savo įvairumu ir gausumu nustebino, na ir pasotino apie šimtą studentų. Mūsų vakarienė buvo praminta puota ir apie ją kalbėjo ne tik studentai, bet ir lektoriai. Dar net ir po metų vienas kitas kolega ją prisimena. Po lietuvių - latvių vakaro kiekviena grupė ruošė tautinių valgių vakarienes. Be tautinių vakarų draugija surengė keletą iškylų, diskusijų, paskaitų ir savaitgalio stovyklų.

Šiais metais Students' International surengė tris koncertus. Lygiai kaip lietuviška - latviška vakarienė išgarsino draugiją tarp universiteto studentų, taip šie koncertai sukėlė didelį susidomėjimą už jo ribų. Abu Aucklando dienraščiai „New Zealand Herald" ir „Auckland Star" lyg lenktyniaudami dejo repeticijų nuotraukas ir aprašymus kelias dienas prieš koncertų pradžią. Kelios radio stotys davė pasikalbėjimus su koncertų šokėjais savo programose, privatūs asmenys ir Rotary klubas siūlė padėti, žodžiu miesto visuomenė susižavėjo universiteto studentais, o tai ne dažnai pasitaiko.

Lietuviai studentai nebuvo praleisti. Mūsų merginų nuotrauką tautiniais rūbais atspausdino „Auckland Star" ir vienas kolega radio bangomis kalbėjo apie lietuviškus tautinius šokius.

Esant tokiam dideliam susidomėjimui, biletai į koncertus buvo išpirkti ir daug kam teko nusivilti jų negavus. Spaudos ir radio sukeltas žmonių susidomėjimas buvo atpildytas spalvinga, egzotiška ir įvairia programa. Samoa, Tahiti, Fidži ir Raragonta salų ritmingi šokiai, melodingos dainos, mūsų kalvelis ir ragučiai, kiniečių triukšmingas lūto šokis, Burmos šventykių šokiai, indų grakštūs judesiai ir mistiška muzika nukėlė ne vieną stebėtoją į visai kitą pasaulį. Mūsų broliai latviai, kaip ir jugoslavai, dainavo, Indonezijos studentai grojo savo muzikos instrumentais.

Po koncertų spauda vėl palankiai prabilo. Prie minėtų dienraščių prisidėjo „Women's Weekly" ir „North Shore", smulkiai aprašę ir nuotraukomis iliustruodami koncertų programą. Žmonės nesigailėjo komplimentų, buvo gautas pakvietimas iš vieno miesto atvykti koncertuoti, bet dėl laiko stokos teko atsisakyti.

Students International paskatintas tokiu dideliu žmonių susidomėjimu ir pasisekimu, žada sekančiais metais surengti panašų koncertą Aucklando rotušėje. Koncertas davė pelną, kurio dalį Students International paskyrė nuo žemės drebėjimų nukentėjusiems Čilės studentams. Taip pat komitetas nupirko Teisučio Zikaro litografiją „Figūros" ir padovanojo universiteto bibliotekai. Lietuviai studentai universitetobibliotekai dovanojo Henriko Šalkausko kūrinį „Derliaus Fragmentai Nr. 2". Vyriausias bibliotekininkas mūsų dailininkų darbais buvo labai patenkintas ir pasakė, kad tuoj pat praneš universiteto senatui. Abu darbai nupirkti iš Australijos lietuvių dailininkų parodos rinkinio, kurį prieš metus laiko atgabeno universitete studijuojąs lietuvis.

Nuo pat Students International įsisteigimo, į jo komitetą įeina tai lietuvis, tai latvis kolega, taip kad visuomenė yra kas rūpinasi mūsų reikalais. Pabaltiečiai studentai turi labai draugiškus ryšius su Azijos tautų studentais ir dažnai jiems primena kad pasisaugotų komunistų „draugystės", kuri prarijo Pabaltijo respublikas.

Humanitarikus.

KULTŪRINĖ KRONIKA

MAŽOSIOS LIETUVOS AUDINIAI

Tokiu vardu dailininkė A. Tamošaitienė ruošiasi išleisti knygą, kuriai jau bus keli metai kai atsidėjusi renka medžiagą ir gilinasi į mažlietuvių audinių raštus.

Apsilankiusi Lietuvių dienoje Toronte, dail. A. Tamošaitienė aplankė Mažosios Lietuvos moteris, turinčias kraitinių audinių — Elzę Jankutę, ponias Šernienę, Buntinienę ir kt., atsivežusias Mažosios Lietuvos audinių iš Tėvynės. Šimtamečių audinių nuotraukos knygoje bus atspausdintos spalvomis.

Nuotraukas leidiniui padarė žymus specialistas, lietuvių draugas p. J. Meiklejohn.

Leidinys žada būti ne tiktai įdomus, bet ir naudingas.

DIRBINIAI IŠ LIETUVOS MONTREALYJE

„Literatūra ir Menas" pranešė, kad Kauno „Dailės" kombinato dirbiniai bus išstatyti dešimtyje parodų bei mugių ateinančiais metais. Laikraštis suminėjo Paryžių, Londoną, Rio de Janeiro, Kairą, Ulan-Batorą, Poznanę, Leipcigą ir Montrealį.

SOVIETIJA BIJO VAKARŲ MUZIKOS

Lietuvos kultūros ministerija yra išleidusi mokykloms muzikos vadovėlį „Vakarų muzikos literatūra", bet jo nepardavinėja per parduotuves, o tiktai išsiuntinėja mokykloms. Muzikai ir muzikos mokyklų mokiniai prašo to leidinio parduodamo.

PASKIRTA „AIDŲ" PREMIJA

„Aidų" literatūros premijos **komisija, susidedanti iš Albino** Baranausko, pirm., Pauliaus Jurkaus, sekr., ir narių: Kotrynos Grigaitytės, Nelės Mazalaitės ir Leonardo Žitkevičiaus, pugsėjo 10 d. Brooklyne „Aidų" grožinės literatūros premiją 500 dol. visais balsais paskyrė Bernardui Brazdžioniui už jo poezijos rinkinį rankraštyje „Vidudienio sodai". Komisijai buvo atsiųsta 10 veikalų — 6 rankrašičai ir 5 knygos, išleistos 1958—1959 m.

120 METŲ NUO LIUDVIKO RĖZOS MIRTIES

Rugsėjo 1 d. sukako 120 metų nuo lietuvių liaudies dainų rinkėjo Liudviko Rėzos mirties. Gimė jis 1776 m. Kuršių Neringoje. Ilgus metus profesoriavo Karaliaučiaus universitete, vadovavo lietuvių kalbos seminarui. Didžiausias jo nuopelnas — tai Kristijono Donelaičio „Metų" išleidimas. Taip pat jis pirmasis išleido didelį lietuvių liaudies dainų rinkinį. Rėza minėtinas kaip poetas ir vertėjas. Vokiečių kalba jis išleido 2 savo eilėraščių rinkinius; išvertė į vokiečių kalbą Donelaičio „Metus" ir savo paties išleistas lietuvių liaudies dainas. Rėzos darbai sukėlė Lietuvoje ir kituose kraštuose platų susidomėjimą lietuvių literatūra ir liaudies dainomis. E.

● Šiemet Politechnikos institutan priimta 1.010 pirmakursių. 540 studentų mokysis vakariniuose fakultetuose, neatsitraukdami nuo gamybos.

AMERIKOS IR KANADOS LIETUVIŲ KULTŪRINĖS VEIKLOS ALBUMAS

Jį leidžia „Nemuno" leidykla, redaguoja A. Vilainis - Šidlauskas. Koks bus ir kaip atrodys naujai leidžiamo albumo turinys. Šio albumo skyrių pavadinimai yra šie: 1. Religiniai, tautiniai židiniai; 2. Tautiškai organizuoto darbo pradžia; 3. Talka valstybės atstatymo darbe ir ryšiai su tėvyne; 4. Kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo iš bolševikų okupacijos; 5. Tautinės kultūros darbo baruose (čia įeina ansambliai, muzikiniai pastatymai, chorai, meno ir muzikos studijos, teatras, tautinių šokių vienetai, parodos, dainų šventės ir kita); 6. Ryškieji veidai Amerikos lietuvių veikloje; 7. Organizacijų tinklas, apimąs visas lietuvių gyvenimo sritis; 8. Bendradarbiaujant su amerikiečiais, kanadiečiais ir kitomis tautybėmis; 9. Gausus ir veiklus lietuvių atžalynas Amerikoje; 10. Anapus laiko ribos...

Šio albumo formatas toks pat, kaip Istorinės Lietuvos albumo. Popieris liuksusinis, 400 puslapių, ir bus įrištas į kietus viršelius. Tekstai lietuvių ir anglų kalbomis ir leidinio pabaigoje bus duodamos trumpos informacinės žinios apie patalpintus paveikslus. Spausdinama 1000 egz. Jau turima 700 prenumeratorių. Tikimasi, kad iki bus atspausdintas šis leidinys, jo tiražas bus išsemtas. Norį albumą užsisakyti, gali rašyti adresu: Nemunas, 6051 So. Ashland Avenue, Chicago 36, Illinois, USA.

„SVIRPLIO MUZIKANTO KELIONĖS",

kurio ištraukos ėjo „Eglutės" pirmuose numeriuose 1950-51 metais, jau atspausdinta pirmoji dalis dviem spalvom, gražiai ir gausiai iliustruota Aldonos Šimutytės. Knygą parašė Vyt. Tamulaitis. Knyga pirmos dalies 2.50 dol. „Eglutės" skaitytojams 2 dol. Užsakymus siųsti: „Eglutė" Immaculate Conception Convent R. F. D. 2, Putnam, Connecticut, USA.

KILIMAS „ŽEMAITIJA" MONTREALYJE

Dailininkės Anastazijos Tamošaitienės kilimą „Žemaitija" įsigijo Advokatas dr. St. Daukša, gyvenąs Montrealyje, ir numato juo papuošti savo bibliotekos kambarį.

STYGINIO LIETUVOS KVARTETO GASTROLĖS

Rugp. 31 d. Lietuvos nusipelnęs kolektyvas, Tarptautinio konkurso Budapešte laimėtojas, Valstybinis styginis kvartetas: E. Paulauskas, K. Kalinauskaitė, J. Fledžinskas ir M. Šenderovas išvyko ilgon kelionėn po penkias Vidurinės Azijos respublikas. Jų maršrutan įeina Ašchobadas, Leninabadas, Taškentas, Frunzė, Alma-Ata, Karaganda ir kt. Tai pirmos gastrolės, kuriose Viduriniėje Azijoje bus atstovaujamas lietuvių muzikos atlikėjų menas. Kvarteto programon įeina Šostakovičiaus, Bartoko, Haideno, Franko ir Gruodžio kūriniai. E.

IŠAIŠKINO PIKAIČIŲ KULGRINDĄ

Žemaičiai, besigindami nuo kryžiuočių, turėjo pasidarę per klampynes, ežerus ir upes slaptų kelių, jiems vieniems tiktai žinomų. Tie keliai būdavo išgrįsti akmenimis, kuriuos žemaičiai vadino kulaičiais, todėl ir tie keliai nuo šio vardo buvo vadinami kulgrindomis. Žemaitijoje yra rasta tokių kelių. Paskutiniu metu Lietuvos senovės tyrėjai rado dar vieną kulgrindą — Pikaičių, Šilalės rajone, Pikaičių kaimo srity, tarp Devyčio piliakalnio, Devyčio ežero salų ir per Ižnės upelį. Ištyrus šią kulgrindą, pasirodė, kad ji yra labai klastinga — vingiuota ir staigiais pasisukimais. Tiktai gerai žinantis tą kulgrindą, galėjo pasinaudoti.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

GIMTOJI KALBA. Bendrinės kalbos laikraštis. 1960 m. Nr. 2(8). Adresas: 281 Olmstead Rd., Riverside, Illinois, USA.

MUZIKOS ŽINIOS. 1(164) nr. 1960 m. Redakcija: 1602 So. 48th Ct, Cicero 50, Illinois, USA.

Watson's

CRISS X CROSS
Patent. 1945
KELNAITĖS VYRAMS IR BERNIUKAMS

Spec. paruoštos šveln. prilaikymui - patogiu elast. juosmeniu-pat. „KRYŽMINIU X" priek., glaudž. prigulančios, geriausiai šukuotos medviln. Ilgam neš., lengvai skalb., nereikalinga laidyti. Apatiniai priderinami.

16-IV-9

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. * Leidžia ir redaguoja: G. J. Lazauskas,
Eina penkti metai.
Administracijos adresas: JUOZAS URBELIS
1649 N. Broadway, Melrose Park., Ill., USA.
Prenumerata: JAV ir kitur 3 dol. metams.

A. JONYNAS

Paskutinė vakarienė

19.

BALIUS ANGELINOS CEPELINŲ PAVĖSYJE...

Sėdėdamas už stalo Angelinos kambarėlyje — labai jaukiame ir ištisai apkrautame pagalvėliais ir kambarinėmis gėlėmis, Bildžius įsitikino, kad šiame ūkyje dirba darnus ir vieningas kolektyvas. Povilas Stundžia nebuvo toks egoistas ir kiaulė, kaip kitų ūkių direktoriai: nepasiglemžė viršininko vienas, nenusitempė į savo butą, o leido juo pasidžiaugti visiems kontoros tarnautojams. Beje, Bildžius negalėjo žinoti, kad direktorius leido visiems tarnautojams pasidalinti ne tik viršininko skleidžiama šilima, bet ir tomis išlaidomis, kurios lydi viršininkų priėmimus. Tokia jau tvarka buvo ūkyje: atvažiavo viršininkas — pietūs; išvažiavo — „Angelina, suskaičiuok!"; atėjo atlyginimo mokėjimo diena — „Angelina, išskaičiuok!"... Ir viskas ramiai, švelniai, draugiškai. Sako, visi būdavę patenkinti, tik viena senelė valytoja vakare, kalbėdama poterius, kas dien prašydavo Viešpatį Dievą neprileisti rytoj prie ūkio jokio viršinniko.

Vienaip ar kitaip vertus, bet Angelinos cepelinai jau buvo išvirti ir padėti ant stalo. Beliko tik įsikrauti į lėkštę, pasiimti peilį ir šakutę. Tiesa, prieš tai dar būtina pakilnoti netuščias taurelės.

Viršininkas pagyrė cepelinus, meiliai pasižiūrėjo į Angeliną, paskui perėjo prie įprastinio „moterų klausimo", o po trečios ar ketvirtos taurelės pradėjo pasakoti apie nepaprastą pušį jo gimtąjame šilelyje, kurią visi bučiuoją iš graudumo ir švelnumo. Negi, atsiprašant, aktorius buvo viršininkas Bildžius, kad kiekviename ūkyje privalėtų keisti savo repertuarą... Bet jeigu jis galvojo ir šiandien tik vienas pasakoti linksmas istorijas, tai labai apsiriko.

Jam dar nebaigus, į kalbą įsijungė anas puošnusis jaunuolis, kuris drauge su moterimis kvietė viršininką paragauti cepelinų. Dievai žino, kokios buvo to jaunuolio pareigos, bet jo apsirengimas kiekvienam krito į akis. Nešiojo jis modernis kiausią palaidinę, užleistą viršum kelnių — tokių siaurų, kad galėjai įtarti jaunuolį esant baisų laibakojį. Palaidinė buvo rašyte išrašinėta negrais, bezdžionėmis, gitaromis ir balerinomis. Jaunuolis didžiavosi gavęs šį drabužį tiesiai iš Amerikos, kur po paskutinio karo atsidūrė jo tikra ar netikra teta.

Visai nemirksėdamas ir nerausdamas, jaunuolis pradėjo pasakoti tokius anekdotus, kad ir nemažai visko girdėjusios viršininko ausys ėmė linkti iš drovumo. Kur jau Bildžiui susilyginti su moderniojo jaunimo sąmojingumu. Jis galėjo tik pavydėti, matydamas, kaip leipsta iš juoko meilioji Angelina ir kaip pritariamai šypsosi žilasis direktorius.

Bet argi Jonas Bildžius jau senas? Ne, jis dar nenorėjo nusileisti... Pirmas balsas čia, už stalo, turėjo priklausyti jam. Nukirsdamas įsismaginusį jaunuolį, Bildžius pradėjo pasakoti apie savo rašomą knygą ir apie tuos žygius, kurie bus knygoje įamžinti. Pasislėpk, vaikeli, prieš tokius dalykus, apie kuriuos tu ir sapnuoti nesapnavai! Meilioji Angelina jau galutinai perkėlė savo gyvų akių žvilgsnį į nusipelniusio viršininko pusę. Prasidėjo tostai už jo žygius ir būsimąją knygą.

Bet kalbos vis dėlto lieka kalbomis, o degtinė — degtinė. Ji irgi atlieka tai, kas jai priklauso. Svečiai pradėjo šilti, jų gyslose sukunkuliavo kraujas. Viršininko balsas paskendo bendrame galingame balsų klegesyje. Pasinaudodama šiuo klegesiu, Angelina įjungė radiolą, ir jos jaukiame kambarėlyje taip pat, kaip Pernykščio tvirtovėje, gundančiai ėmė burkuoti „Balandėlė". Deja, Jonas Bildžius nesuskubo išvesti pirmąjam šokiui Angelinos: tas akiplėša pienburnis su bezdžionėmis ir balerinomis jį pralenkė. Stambus tulžies lašas užkrito ant puikios viršininko nuotaikos.

Bet Angelina turėjo širdį — plačią, jautrią širdį visai žmonijai.

Moteris pirmoji pastebėjo rūgstančią viršininko nuotaiką, nedelsdama prilipo prie jo, išsikvietė antrojo šokio, nesitraukė beveik visą vakarą. Ak, kaip ji mokėjo švelniai ir tvirtai prisiglausti ir tuoj pat atšokti, ir vėl prisiglausti, ir vėl atšokti... Tokių dalykų merginas turėtų mokyti augštosiose mokyklose. Tada jos visos galėtų tapti burtininkėmis, išmoktų vynioti vyrus apie mažąjį pirščiuką.

Dabar Angelina nė žingsnį nesitraukė nuo viršininko, kalbėjo su juo visų nuoširdžiausiu balsu, juokėsi skambiau už sidabrinį varpelį. Sugrįžus prie stalo ji atidžiausiai sekė, kad Bildžiaus taurelė nė minutėlę nebūtų tuščia ir kad viršininkas išgertų ją iki dugno. Joks rūpestingumas buvo toks didelis, kad jo pakako net ir viršininko šoferiui, kurio ranką prie taurės vis dažniau pastumdavo švelni Angelinos rankelė.

Visuotinis linksmumas ėmė siautėti, kaip audros sujudinta jūra. Visi seniai jau nebenusėdėjo savo vietose, nuolatos keitė kėdes, judėjo, vaikščiojo aplink stalą, garsiai ir triukšmingai kalbėjosi. Pagaliau Jonas Bildžius sugalvojo įdomias varžybas: kas augščiau iškels koją. Reikėjo atsistoti prie sienos, iškelti koją, palaikyti, kol kas nors pieštuku sienoje pažymės vietą, iki kurios koja buvo iškelta. Žilasis direktorius, žinoma, atsisakė varžytis, o viršininkas iškrito iš varžybų po pirmojo rato. Pasirodė, kad jo kojos per daug trumpos, o, be to, kliudė ir pilvukas. Ilgėliau varžėsi Algis Trinkūnas ir Angelina. Kai gražioji mergina sumušdavo šoferio rekordą, Algis nedelsdamas pastatydavo naują. Ilgos ir lanksčios buvo to Algio kojos...

— Prizas — trys bonkos šampano! — šaukė Bildžius, kurstydamas besivaržančiųjų aistras.

Taip, bepigu buvo Algiui siekti vis naujų rekordų! Niekas jam nepančiojo kojų... O ką gi turėjo daryti vargšė Angelina, kuriai kliudė siauras sijonėlis? Mergina valandėlę svyravo, bet vis dėlto pasiryžo. Ji vikriai nusimetė sijonėlį ir liko vienomis kelnaitėmis. Na, dabar buvo galima varžytis.

Tačiau ir ši priemonė nepadėjo. Algis Trinkūnas iškėlė koją beveik augščiau galvos, ir dabar tik visiškas pamišėlis be galėjo svajoti jį nugalėti. Jaunajam šoferiui gerokai skaudėjo šakymą, bet trys šampano buteliai priklausė jam. Ne visai patenkintas varžybų rezultatais, Bildžius turėjo išsitraukti šimtinę ir prašyti tą patį varžybų nugalėtoją, kad jis pavažiuotų iki artimiausios krautuvės.

Angelina liko ištikima savo jautrumui ir rūpestingumui. Ne, ji negalinti leisti, kad vargšas šoferis važiuotų vienas... Jam juk bus nuobodu, o, be to, jis ir kelio į krautuvę nežinąs. Jos, šeimininkės, pareiga palydėti.

Šampano pirkėjai grįžo gal ir ne taip greitai, kaip laukiantieji tikėjosi, bet grįžo. Gaivūs, putojantys tostai buvo keliami už čempioną ir už jo viršininką — paprastą, nuoširdų žmogų, mokantį pajuokauti ir draugiškai pasilinksminti su paprastais kaimo žmonėmis... Susijaudinusi, susigraudinusi Angelina net pabučiavo Bidžių į skruostą. Ak, iš tikrųjų, jeigu visi viršininkai būtų tokie paprasti!

Linksmumas dabar pasiekė neįmanomas viršūnes. Jau niekas nebesėdėjo, visi vaikščiojo kas sau, išeidavo laukan, grįždavo, ir vėl išeidavo, kalbėdavosi tai su vienu, tai su kitu, tai su visais iškarto. Kai kurie svečiai iš viso prapuolė nežinia kur. Begeriant trečiąjį butį Jonas Bildžius susivokė likęs kambaryje tik su žiluoju direktorium. Algis Trinkūnas tik ką išėjo su Angelina.

Bus daugiau.

DO 6-8080

Quincaillerie Jacob Hardware

REG'D.

Specialybė: DOVANOS

7610 Central St. LaSalle.

Mosklo - Technikos naujienos

POVANDENINĖ TELEVIZIJA

Vieną 1951 metų rytą Londono gyventojus sukrėtė šiurpi žinia. Anglijos admiralitetas paskelbė, kad povandeninis laivas „Efrei" La Manšo sąsiauryje per pratimus neišplaukė į paviršių. Karinis jūros laivynas daro visa, kad 75 povandeninio laivo jūrininkai būtų išgelbėti.

Po trijų dienų nesėkmingų ieškojimų, admiralitetas paskelbė, kad visa laivo „Aftary" įgula, išsibaigus deguonies atsargoms, žuvo.

Kodėl nuskendo povandeninis laivas? Kas atsitikė su specialia gelbėjimosi aparatūra?

Admiralitetas, norėdamas žinot būt surasti nuskendusį povandeninį laivą ir išaiškinti jo žuvimo priežastis, nutarė, kad čia gali daug padėti televizija. Tačiau anglų karinis laivynas tuomet neturėjo povandeniu veikiančios televizinės aparatūros.

Skubų užsakymą gavusios firmos vadovai turėjo gerokai pagalvoti, kaip pagaminti tokią televizinę aparatūrą. Mat kamera turėjo veikti, nuleista bent iki 100 m gylio. Todėl ją reikėjo pagaminti taip, kad į vidų nepatektų jūros vanduo, kad ji atlaikytų, palyginti, didelį vandens slėgimą. Be to, vaizdas turi būti pakankamai stipriai apšviestas dirbtine šviesa, nes 100 m gylyje yra beveik visiškai tamsu. Tuo būdu į jūros dugną reikėjo nuleisti ir projektorius.

Maždaug po mėnesio aparatūra buvo suprojektuota, pagaminta ir įrengta viename laive. dabar televizija galėjo leistis į jūros dugną.

Nuskendęs povandeninis laivas buvo aptiktas 84 metrų gylyje. Jį pavyko surasti tik tada, kai buvo aptikta ir atpažinta 250 kitų nuskendusių laivų. Į tokį gylį narams nusileisti ir ten dirbti — labai sunku.

Visiškai kitos žvalgymo sąlygos susidaro panaudojus povandeninę televiziją. Pirmiausia, televizijos kamera po vandeniu gali dirbti ištisas paras. Ją galima lengvai kilnoti, vežioti, pavyzdžiui, išilgai nuskendusio laivo, išžvalgyti visas nuskendusio laivo vietas, stebėti avarijų padarinius, spręsti apie jų priežastis. Ir kas svarbiausia — žmogui nereikia leistis į vandenį. Jis žvalgymo metu yra laive arba net jūros krante. Televizija gali būti panaudota ir ten, kur naro darbui trukdo didelės povandeninės srovės. Ji pranašesnė už narą, nes mato geriau už jį. Pavyzdžiui, naras, dirbęs prie nuskendusio povandeninio laivo, matydavo ne toliau, kaip per pusantro metro, o televizinė kamera—už 4,5 m.

Yra žinių, kad ji pirmą kartą pasitarnavo 1947 m. ameri kiečiams bandant branduolinį ginklą. Tada Ramiajame vandenyne ties Bikini sala - atolu buvo sutelktas ištisas karinis laivynas. Čia. išmetę inkarus, laukė savo galo dešimtys stambių šarvuočių kreiserių, naikintuvų, povandeninių ir kitų laivų. Į juos krito atominės bombos. Po to televizinės kameros apžiūrėjo nuskendusių laivų dalis — dugnus, šarvus, vairus, sraigtus.

Beveik visi povandeninės televizijos įrengimai iš esmės nesiskiria nuo įprastinių televizijos įrengimų. Aparatūrą sudaro povandeninė dalis — televizinės kameros ir šviestuvai bei jungiamieji kabeliai ir antvandeninė dalis — distancinio valdymo bloka., imtuvai su įprastinio dydžio ekranu ir maitinimo blokai. Antvandeninė dalis paprastai įrengiama laive arba krante. Povandeninės televizijos kamerą galima nuleisti į 915 m gylį ir stebėti daiktus iki 100 m atstumu.

Šių laikų povandeninės televizijos kameros turi atominius arba iš tolo valdomus įrengimus, kuriais galima keisti šviesos filtrus, įrengtus prieš kameros objektyvą, diafragmą, nustatyti vaizdo ryškumą. Visus šiuos veiksmus atlieka miniatiūriniai elektros motorėliai, įrengti pačioje kameroje.

Povandeninė televizija duoda daug naujų galimybių mokslui. Pavyzdžiui, ji padėjo smulkiai išaiškinti ne vieno jūros gyvūno gyvenimą, signalizuoja žmogui apie žuvų telkinius, leidžia žvalgyti jūrų gelmes tokiame gylyje, kuris iki šiol žmogaus akiai buvo neprieinamas.

Telekamera leidžia stebėti žuvis, gyvenančias dideliame gylyje. Kaip žinome, iškėlus tokias žuvis į jūros paviršių, jos deformuojasi, plyšta, žūsta. Todėl specialistai - zoologai dažniausiai niekad nėra matę šių žuvų normaliose gyvenimo sąlygose. Tik povandeninė televizija gali duoti neiškraikytą minėtų jūros gyvūnų vaizdą. Panaudojus televiziją, galima greit ir pakankamai tiksliai nustatyti planktoninių organizmų kiekį įvairuose jūros gyliuose ir kt.

Arktikos tyrinėtojai, stebį gyvenimą po stora ledo danga Šiaurės ašigalyje, ir laivų gelbėjimo tarnybos nariai bei kitų sričių specialistai dar dažniau pasitelks sau į pagalbą povandeninę teleakį.

Povandeninei televizijai patobulinti yra ieškoma kelių. Juk ji, palyginti, dar labai jauna technikos naujovė. Praeis kiek laiko, ir jūros gelmėse, be abejo, pasirodys naujos konstrukcijos, žymiai tobulesnės, toliau ir geriau įžvelgančios kameros. (M ir G).

DOVANŲ SIUNTINIAI Į SOVIETŲ SĄJUNGĄ
IR KITUS UŽIMTUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME
MAISTO TEKSTILĖS ir VAISTŲ
bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kainoraščio ir kitų informacijų

pas Montrealio atstovą
Mr. Manfreed Kory
Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JŪS GALITE PILNAI PASITIKĖTI
Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia
dovanų siuntinių persiuntimo firma

INTERNATIONAL
GIFT PARCEL SERVICE

1126 SHERBROOKE ST. WEST. Tel.: VI 4-4860
Montreal 2, P. Q., Canada.

MOKSLINĖ KONFERENCIJA VILNIUJE

Rugpjūčio 23—28 dienomis Vilniuje, Mokslų akademijos prezidiumo salėje įvyko visasąjunginė mokslinė konferencija, skirta žvaigždžių bei galaktikų evoliucijos, kintamųjų žvaigždžių tyrimo ir eksperimentinės astronomijos klausimams. Konferenciją surengė TSRS Mokslų akademijos taryba, Lietuvos mokslų akademija ir Vilniaus valstybinis universitetas. Konferencijoje dalyvavo astronomai iš Maskvos, Biurakano, Pulkovo, Leningrado, Krymo, Alta-Atos, Rygos, Tartu ir kitų observatorių. Vilniuje buvo dalinamasi mintimis ir duomenimis apie naujausius erdvės tyrimus; taippat buvo svarstomos astronomijos mokslo Lietuvoje išvystymo perspektyvos. Šitokio masto astronomų konferencija Lietuvoje įvyko pirmą kartą. Konferencijos svečiai nuo širdžiai pasveikino Lietuvos mokslininkus, iškovojusius pirmąją vietą dirbtinio Žemės palydovo vizualinio stebėjimo srityje. E.

LONDON, Ont.

MEŠKOS PATARNAVIMAS

Londono „Free Press" dienraštyje, „skaitytojai rašo" skyriuje, kas kart vis gausėja užsipuolimai prieš pabaltiečius. Žinoma, būna čia ir puikių argumentuotų prieš tuos užsipuolimus atsikirtimų, bet puolėjai vis nesiliauja...

Ypač smarkų užsipuolimą yra padaręs kažkoks Mathew Wherry. Jis išdrįso teigti, kad pabaltiečių tautų žmonės — tik ri fašistai. Vakarų pasaulis, girdi, kietai kovojęs su nacizmu - fašizmu, kol pasiekęs pergalės. Todėl Sov. Rusija gerai ir teisingai pasielgusi, kad panaikinusi tris Pabaltijo valstybes. Lietuviai, latviai ir estai, girdi, neverti nepriklausomybės ir į jų dabartinį šauksmą vėl atstatyti jų valstybes, nereikia kreipti jokio dėmesio. Jei jiems duoti laisvę, jie vėl bandytų atgaivinti fašizmą...

Gal visai nereiktų reaguoti į tokius M. Wherry svaičiojimus, jei jis nesėtų neapykantos pabaltiečiams, tikriesiems ir aiškiai vaizdniams liudininkams prieš Sov. Rusijos imperializmą ir vergijos įvedimą.

Tačiau, atrodo, šį kartą M. Wherry susipainiojo ir negaus jokio pagyrimo iš tų, kuriuos garbina. Juk rusų komunistai visam pasauliui skelbė ir skelbia, kad tik „prisijungusios" prie Rusijos, Pabaltijo valstybės tapo laisvos ir nepriklausomos, o tuo tarpu M. Wherry— teigia: Rusija tas valstybes panaikinusi ir pabaltiečiams nereikia jokios nepriklausomybės.

Atrodo, kad šis M. Wherry tvirtinimas neišeis jam į gerą. Rusų komunistai nemėgsta tiesos. Jie tikrai reaguos už šį meškos patarnavimą, jei M. Wherry yra jų agentas.

L. Damulis.

PRIIMAME UŽSAKYMUS
vyr. kostiumam, paltam etc.
IŠ GERIAUSIŲ ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ.
Garantuotas geras darbas.
Labai prieinama kaina: $ 46.— — $ 52.—.
Taip pat parduodame visokių rūšių vilnones medžiagas
SIUNTINIAMS
su specialia nuolaida iki 30%.
Kalbame lietuviškai.
Kviečiame įsitikinti, kad
perkant pas mus sutaupysite.
OSMODE CLOTHING MFG. CO.
KATEX WOOLLENS & TEXTILE CO.
1449 St. Alexander St., kamb. 1114. Montreal.
Telef.: biznio VI 2-5319; namų VI 9-8020.

ŽALGIRIO MŪŠIO LAIMĖJIMAS YRA DVIEJŲ PUSBROLIŲ LAIMĖJIMAS

Dr. J. Žmuidzino kalba

„Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį
Iš kapų milžinų,
Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodėlį
Iš senųjų laikų!.."

Šiais širdin ir sąmonėn sminančiais žodžiais Maironis išsakė tą lietuvio tautinio nerimo sopulį, kuris ir mus čia šiandie subūrė. Tai praamžinas noras pažinti savo sentėvių, tautos praeitį. Taigi susirinkom paminėti du mūsų tautos labai reikšmingus praeities įvykius: — Žalgirio mūšį, kurio kraujo upeliuose, anot vieno istoriko, buvo paskandinta Ordino galybė; ir antrąjį įvykį, tai Vytauto Didžiojo skirto **vainikavimo dieną,** rugsėjo Aštuntąją, kurie nuo jubilėjinių trisdešimtųjų metų tapo įstatymine lietuvių Tautos švente.

— Kuri šio prieš 530 metų turėjusio įvykti Vytauto Lietuvos karalium vainikavimosi tikroji prasmė?

Mūsų tautinio atbudimo bei valstybinio atsikūrimo požiūriu, yra, atrodo, ne tiek reikšminga pati Vytauto atsiekta teritorinė didybė, aprėpianti Kijevą, Doneco ir Okos upynus su Kursku, Tulą, Viazmą ir Maskvos apylinkėmis, kiek patsai Vytauto nepalaužiamas ryžtas vainikuotis Lietuvos karalium.

— Ką tasai, jei ne Vytauto mirtis, vainikavimas turėjo reikšti — Anų dienų tarptautinės teisės samprata ir Vytauto įžvalga tai reiškė pilną Lietuvos **nepriklausomybę** bei visų, bet kada ir bet kaip, sudarytų politinių saitų su Lenkija ir Vokiečiais visišką panaikinimą. Štai kodėl rugsėjo Aštuntosios ryžtas yra pats aiškiausias bei faktinai visų iškilmingiausias mūsų istorijoje **tautinis** žygis, garsiai ir galingai skelbiantis Lietuvos nepriklausomybės **idėją,** kuri per pusketvirto šimto metų **neužgęso** Lietuvos Didžiąją Kunigaikštiją valdančiųjų sąmonėje, **įžiebė** Aušrą, **įsiūbavo** Varpą, ir vieną vasario šešioliktąją, Vilniuje, jinai, jau kaip brėkštanti realybė, įsikūnijo 20-ties tautos pašauktų vyrų nepamirštame Akte!

Gal kitas paklaus: „O kaip dabar?"

Ogi, jei korikas Muravjovas nesugebėjo tautinės laisvės **idėjos** kartu su Lietuvos patriotais nužudyti, tai ir dabartiniai imperialistai rusintojai jos nesušaudys ir Sibiro tundrose jos neužkas!

Iš tikrųjų, nereikia būti pranašu, bet tik žvilgtert, kas nūdien darosi pasauly, kad supratus, jog Lietuvos išvadavimas artėja, o ne tolsta. — Ką reiškia dviejų raudonųjų tų, „sunkaus svorio boksininkų", Rusijos ir Kinijos, kova dėl Marksо-Lenino taurės?.. Tai iš esmės liūdija ne ką kita, kaip nacionaisltines rungtynes dėl hegemonijos, bet kartu — o kas mum svarbiausia — ir neišvengiamą Rusijos slystį į Vakarų demokratijos orbitą, panašiai kaip XIII-tą XIV-tą šimtmečiais dėl mongolų-totorių grėsmės senoji Rusija slinko Lietuvos glėbin. O ką reiškia, jei tautinės nepriklausomybės idėja šiandie judina visą žemę stipriau negu tada, kai „Pavasaris" ėjo Karpatų kalnais"? — Tai reiškia, jog laisvės idėja, eina, aptemdydama Markso žvaigždę, be kitko pasibelsti giltinės ranka ir į Sovietų imperijos duris.

„Praeities knyga yra užantspauduota septyniais antspaudais, aiškino Faustas Vagneriui; ir mums reikia, sako jisai, tai čia, tai ten vieną kitą antspaudą atplėšti ir paskaityti kokią paskirą dalį šiosois kny

Nukelta į 6-tą psl.

LIETUVIŠKOJE MEDŽIO DIRBTUVĖJE
BALTIC
Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabitai
ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.
SAV. K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS
yra tos srities specialistai su 22 metų praktika
Lietuvoje, Vokietijoje, Anglijoje ir Kanadoje.
Lietuviams nuolaida.
Adresas: 547 Lafleur Str., Ville LaSalle,
Montreal, P. Q., Tel.: DO 6-3884.

A. NORKELIŪNAS
Commissioner of the Superior Court of Montreal
MONTREAL ENTERPRISES REG'D.
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS.
6695—35-ta Ave., Rosemount (kamp. St. Zotique)
Montreal 36, Que. Tel. RAymond 7-3120.

SIUNTINIAI
LIETUVON IR Į KITUS SOVIETŲ KRAŠTUS
per ANGLIJĄ ir ŠVEDIJĄ.
Visų rūšių siuntiniai pigiausiomis kainomis
per Janiną ADOMONIENĘ.
Siunčiame įvairiausius vaistus, gydymo reikmenis, medžiagas, drabužius, odas, avalynę, siuvimo mašinas, akordeonus, dviračius, maistą ir tt.
Užsakymai iš kitur primami paštu.
Siuntiniai pilnai apdrausti.
Kreiptis: 1319 St. Germain, Vile St. Laurent,
Montreal, P. Q. Tel. RI 4-6940.

BELLAZZI — LAMY, INC
DO 6-6941 7679 George St., Ville Lasale.
Įvairi medžio statybinė medžiaga. Durys, langų rėmai.
Insuliacija, Ten-Test, Masonite, statybinis popieris.

M. MAČIUKAS
VYRIŠKŲ IR
MOTERIŠKŲ RŪBŲ
SIUVĖJAS
AUGŠTOS KOKYBĖS
RANKŲ DARBAS
ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS
79 ir 81 St. Zotique St. E.
Tel. CR 7-0051. MONTREAL.

Dr. Roman Pniewski
Daugiametė praktika didelėse ligoninėse ir klinikose
Vidaus ligų, akušerijos ir venerinių ligų specialistas.
3537 PARK Ave, Montreal. Tel. VI 5-7623
Valandos: Nuo 3 iki 9 val. po pietų.

SIUNTINIAI NAMIŠKIAM
Lietuvių Prekybos B-vė., Anglija.
Montrealy: Aug. Mylė. Tel. UN 1-8675
991 St. Elizabeth St., Montreal 18. P. Q.
SIUNTINIAI PILNAI APDRAUSTI.

Baltica Investment Corp.
Autorizuotas kapitalas $ 120.000
prez. J. Skučas, RA 2-6152, 6966-44 Ave. Rsmt.
Iždo E. Griganavičiūtė RA 7-4097.
Reikalu Vedėjas D. N. Baltrukonis, CR 6-5075.

Sta Nu DE LUXE DRY CLEANERS
117—6th AVENUE, LACHINE
ME7-6727 Sav. P. RUTKAUSKAS

MŪSŲ SPORTAS

VEDA KAZYS BARONAS

SOV. SĄJUNGOS PROFESIONALAI LAIMI OLIMPIADĄ PRIEŠ VAKARŲ MĖGĖJUS

Romos olimpiada baigėsi S. Sąjungos pirmavimu — ir su rinktais taškais ir aukso medaliais. Apie ją daug ką rašyti nėra reikalo, nes Sov. Sąjungos profesionalų persvara buvo labai aiški. Ir kaip jau nekartą minėjau, vakarų pasauliui nėra ko jieškoti sportinėse žaidynėse su komunistiniu pasauliu, nėra reikalo rungtyniauti taip ilgai — iki jis neperreformuos savo sportinio gyvenimo taip prasme, kad pav. JAV, Kanada, D. Britanija ir kt. valstybės, visą sportinį gyvenimą, pastatytų vyriausybių priežiūroje ir globoje. Kol tas tikslas nebus atsiektas, vakarus visuomet laukia pralaimėjimai, kadangi Sov. Sąjungoje sportas yra remiamas vyriausybės, skiriant tam didžiausias lėšas, matant sporte dar vieną komunistinio pasaulio propagandinę priemonę. Tiesa, daugelyje lengvosios atletikos rungtynėse, Amerikos sportininkai apvylė vakarų pasaulį. Pažymėtini yra pralaimėjimai vyrų estafetėje 4x100 m. šuolyje į tolį, kūjo metime. 100 m ir 200 m bėgimuose.

Rusai, norėdami sumažinti JAV laimėjimų skaičių, pareiškė, kad negrai yra geriau išsivystę savo kūno sudėtimi ir kiek skirtingi nuo baltosios rasės žmonių. Tuomi labai užsigavo „juodukai" ir pareiškė, kad toks rusiškas išsišokimas yra antras po Hitlerio, kuris 1936 m. Berlyno olimpiadoje labai augštai buvo iškėlęs germaniškos rasės klausimą, nenorėdamas net pasisveikinti su 1936 m. žaidynių didvyriu J. Oven su.

KAIP ŽAIDYNĖSE PASIRODĖ LIETUVIAI?

Visi penki mūsų atstovai okupantui laimėjo taškus ir du medalius: sidabro ir bronzos. Skaičiuojant Lietuvos laimėjimą atskirai Romos olimpiniuose žaidimuose, mūsų kraštui atiteko 10 taškų. Tad 85 tautų tarpe, Lietuva atsistotų 42 vietoje. Sidabro medalį laimėjo Jukna ir Bagdanavičius (irkluotojai) ir bronzos buv. pasaulio jieties metimo meisterė B. Zalagaitytė - Kalėdienė. Savaime aišku, pagerbiant tų lietuvių sportininkų laimėjimą, ant stiebo stadione buvo iškelta Sov. S-gos vėliava, o 100 tūkst. žiūrovams ir milionams televizijos, radio klausytojams lietuviai sportininkai buvo pristatyti, kaip rusai. . .

Taip, kad ir visiškai nekaltomis priemonėmis, (be jokių trėmimų, kankinimų) yra rusinama lietuvių tauta!

TRUPUTIS OLIMPINIŲ NUOTRUPŲ

Tarptautinio Olimpinio k-to nariai pareiškė, kad jie beveik visiškai nematė pačių varžybų, nes vėlai keldavo, dienos metu „kovodavo" su Romos kaitra, o vakarus ir naktis praleisdavo prie bankietų stalų:

Viename krautuvės lange buvo patalpintas toks skelbimas: „Mes viską parduodame normaliomis, o ne olimpinėmis kainomis". Mat, Olimpiados metu, visos prekės Romos krautuvėse pakilo 25%.

Krepšinio rungtynių metu tarp Italijos ir Urugvajaus ir teisėjui padarius (žiūrovų akyse) neteisingą sprendimą šeimininkų komandos nenaudai, žiūrovai į aikštę išmetė tūkstančius itališkų smulkių monetų. Tvarkdariams buvo darbo, jas visas surinkti!

200 svarų autrališkų sterlingų pavogta sportininkui R. Taylorui. Jis tikėjosi vagį surasti, nes pats yra kriminalinės policijos tarnautojas - seklys. Deja, ir pasibaigus olimpiadai, nei vagis, nei pinigai, neatrasti.

Vienas amerikietis sportininkas, jausdamas per daug minkštą lovą, nukėlė nuo vyrių kambario duris, padėjo po čiužiniu ir galvojo skaniai užmigti. Deje, olimpinio kaimelio sargo budrumas jį prikėlė. Sukeltas didžiausias triukšmas, o amerikiečiui nieko daugiau nebeliko, kaip įkelti atgal duris į vietą.

Moterims sportininkėms skirtame olimpiniame kaimelyje, ligoninėje buvo ir gimdymo skyrius.

K. B.

SPORTAS LIETUVOJE PRASIDĖJO LIETUVOS AUGŠTOSIOS FUTBOLO LYGOS PIRMENYBĖS

Jos atnešė nemažai staigmenų, kurių išskirtinos yra Taurагės laimėjimas prieš Vilniaus Spartaką 2:1, Kėdainių prieš Kauno KKI 3:1, Akmenės prieš Šiaulius 5:2.

— Varšuvos Legijos boksininkai Kaune ir Vilniuje pralaimėjo rungtynes ta pačia pasekme — 5:4.

— Lietuvos Spartako stalo tenisininkai laimėjo tos draugijos visasąjungines pirmenybes ir komandiškai ir vienetuose. Išskirtina yra graži pergalė jaunos Kondrotaitės prieš Zacharian, daugkartinį SS-gos meisterį.

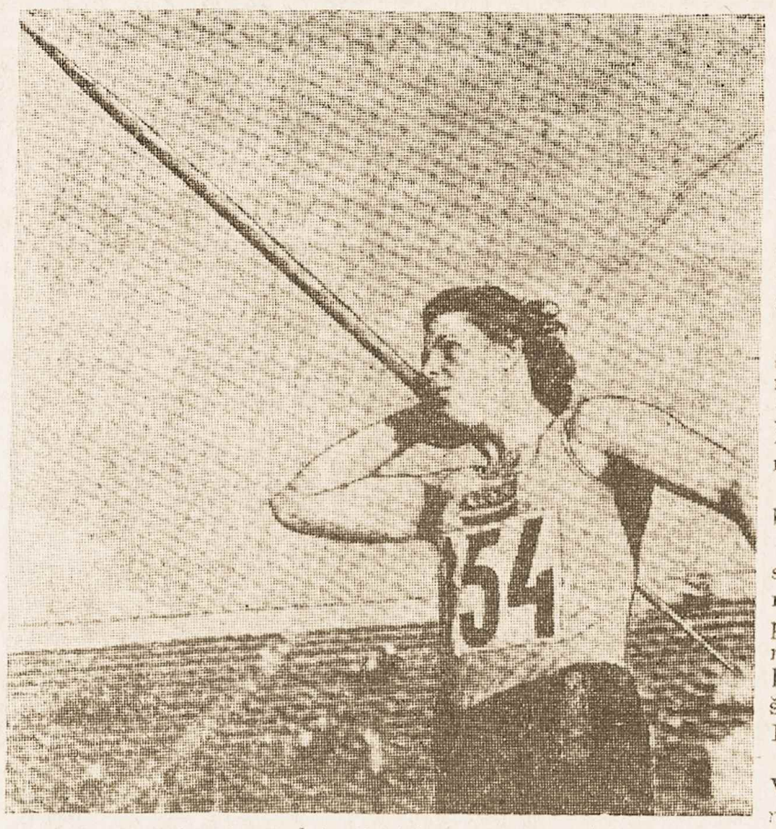

Zalagaitytė, laimėjusi bronzos medalį.

— Dviratininkų kelionė į Vladivostoką darosi vis sunkesnė. Lietuvos turistai jau yra pasiekė Amūro sritį, kur keliai yra labai blogi, tenka daugiausia pėsčiomis eiti. Kaip žinoma, Lietuvos turistai savo kelionę pradėjo nuo Klaipėdos ir jų vadovu buvo a. a. L. Alseika, žuvęs nelaimingai kelyje. Žuvusio vadovo vardu ir pasivadino visa keliautoju grupė.

— Paskutinėse SS-gos krepšinio pirmenybių rungtynėse Kaune, vietos Žalgirio komanda netikėtai pralaimėjo Kijevui 71:72. Po devynių rungtynių, lietuviai turi šešis laimėjimus ir ienteléje dalinasi 3 — 4 vieta.

— Pabaltijo jaunių futbolo turnyrą Vilniuje laimėjo Lietuvos komanda. Gaila, bet jos sąstate matėsi tokios „lietuviškos" pavardės: Gusatinas, Dlanilovas, Arsianovas.

P. VAITONIS ŠEŠTAS

Kanados atvirose šachmatų pirmenybėse, buv. Lietuvos ir šio krašto meisteris hamiltonietis P. Vaitonis laimėjo šeštą vietą iš 40 dalyvių tarpo. Nugalėjo A. Saidy iš New Yorko, surinkęs 8 taškus. P. Vaitonio santykis 6½:3½. Gražiai pasirodė montrealietis L. Joyner, užėmęs antrą vietą.

V. KRIŠTOPAITIS NEBEŽAIS ŠIEMET.

Geriausias Vancouverio „Lions" komandos futbolininkas V. Krištopaitis sužeidė kelį ir šiemet negalės daugiau žaisti už savo komandą. Amerikos lietuviui linkime kitą sezoną turėti daugiau laimės stadione!

SPORTO ŽAIDYNĖS ČIKAGOJE

Rugsėjo 3 — 4 dd. Čikagoje buvo 10-ju Šiaurės Amerikos liet. sporto žaidynių II-ji dalis, kur išaiškintas šių metų klubinis nugalėtojas. Juo tapo Clevelando LSK Žaibas, kuris vyrų bei moterų klasėse surinko 495.5 taško, o prieauglio klasėse 284.5 taško. Pas vyrus ir moteris tolimesnes vietas taškais užėmė — 2. Toronto Aušra 206; 3. Čikagos Neris 52. Čia taip pat yra įskaitytos ir I-sios žaidynių dalies, įvykusios New Yorke, pasekmės.

Futbole laimėjimą pelnė Čikagos LFK Lituanica I, kuri baigmėje lengvai įveikė Toronto Vytį. Čikagiečiai laimėjo net 4:0 (1:0). Prieš tai Lituanica I nugalėjo Lituanicą II 4:0, o Vytis New Yorko LSK 5:0. Rungtynėse dėl III-čios vietos Lituanica II nugalėjo New Yorko LSK 3:1.

Baigminėse rungtynėse Lituanirai I įvarčius pelnė — H. Jenigas 2, A. Bavarskas ir M. Mikalauskas po 1. Laimėtojai gavo Rochesterio visuomenės paskirtą pereinamąją taurę ir Čikagos Lietuvių Vyrų choro vienkartinę dovaną.

Lengvoje atetikoje komandiniul laimetoju tapo Žaibas. Geriausias pasekmes čia pelnė Žaibo atstovė R. Besperaitytė, kuri pasiekė 2 Liet. sporto s-gos rekordus. Šuolyje į tolį ji nušoko 16'5" ir 75 jardų bėgime — 9.4 sek. Taip pat gerai pasirodė Aušros sportininkas A. Žaliauskas. — jis 100 jardų pralėgo per 10.6 ir 200 jardų per 23.3. Aušros 13 m. amžiaus sportininkė Ramonovaitė parodė gražią pasekmę — 4'4" šuolyje į augštį, o Žaibo atstovas Kolovičius 880 jardų bėgime— 2:01.7.

Lauko tenise komandiniu laimėtoju išėjo Neris, kurios spor

Nukelta į 7-tą psl.

ŽALGIRIO MŪŠIO LAIMĖJIMAS YRA DVIEJŲ PUSBROLIŲ LAIMĖJIMAS

Atkelta iš 4-to pusl.

gos, kuri, deja, niekad nėra mums pilnai visa prieinama bei atskleista".

Tai labai teisingas — Goetės duotas ir visatos įkūrimo mįslei palygintas — praeities pažinimo sunkumo pavaizdavimas.

Ogi ir Lietuvos praeities knyga yra ne be tų sunkiai atplėšiamų laiko antspaudų, ypač toji jos dalis, kurioje kalbama apie Žalgirio mūšį, ne visų vienodai matoma bei suprantama...

Baigdamas norėčiau dar pabrėžti šį nuostabų dalyką:

Nuo prmojo, 1398 metais parašiusio, Lietuvos istorinio rašto — „Origo Regis..." ligi pat šių dienų, daktarė Sruogienė yra pirmutinė ir vienintelė lietuvė moteris istorikė, parašiusi stambią bei pilną ir puikią Lietuvos istoriją.

Pasveikinęs daktarę istorikę, V. Sruogienę, dr. J. Žmuidzinas ją pakvietė paskaitos

VYTAUTAS DIDYSIS IR ŽALGIRIO MŪŠIS

Dr. V. Sruogienė paskaitą pradėjo Dantės žodžiais, jog nėra sunkesnio dalyko, kaip sunkiomis dienomis minėti laimingus laikus, — atseit: minėti laimingai pasibaigusį Žalgirio mūšį, kai tėvynė, to mūšio laimėtoja, yra okupuota ir pavergta.

Dr. V. Sruogienė, kaip tikra istorikė žinovė, plačiai ir vaizdžiai būdino Vytautą ir jo rolę Žalgirio mūšyje.

Ji teigia, kad tais laikais (Žalgirio mūšis įvyko 1410. VII. 15) Vytautas Didysis buvo žymiausis valdovas visoje Europoje. Jis, mirus Maskvos kunigaikščiui, kurio žmona buvo Sofija Vytautaitė, buvo pašauktas būti Maskvos kunigaikštystės globėju. Vytauto laikų Lietuva buvo, iš vienos pusės užtvara rusų veržimuisi į Vakarus, iš kitos — kryžiuočių veržimuisi į rytus. To meto istorinės sąlygos buvo tokios, kurios diktavo santykius su tenkais, nes reikėjo gintis nuo vokiečių veržimosi iš vakarų. Vytautas buvo Žalgirio sumanytojas ir faktinasis jo vadovas, nors pagal rangą, Jogaila, kaip karalius, buvo oficialiai vyr. vadovu. Tačiau Vytautas faktinai vedė mūšį ir jį laimėjo.

Prelegentė suminėjo, kad dabar neobjektyvūs rašytojai prirašo visokių nesąmonių, ypač tie, kurie nori Žalgirio mūšio laimėjimus pasisavinti. Iš tikrųjų Žalgirio mūšis buvo laimėtas vadovaujant dviem lietuviams — Jogailai ir Vytautui, kurie buvo pusbroliai. Jogaila ex officio buvo vyriausio vado titulu, o Vytautas — faktinasis Žalgirio mūšio vadovas. Mūšio iniciatyva buvo Vytauto, jo buvo ir faktinoji vadovybė. Jis buvo išrinktas ir karo tarybos pirmininku.

Dr. V. Sruogienė paskaitą paskaitė logiškai, santūriai ir įtikinamai, nieko neperdėdama ir netelkdama spalvų ten, kur jų nebuvo. Viena tiktai prelegentė pastebėjo, — tai Dlugošo nepalankumą lietuviams, bet ir tas nepalankumas galų gale jo paties pasakojimu yra nuneigiamas. Pagaliau abu Žalgirio mūšio laimėtojai buvo abu lietuviai, pusbroliai, — Vytautas ir Jogaila. Istorinė to mūšio laimėjimo reikšmė buvo milžiniška, nes ji pakirto kryžiuočių veržimąsi į rytus, sutriuškino jų „drang nach osten".

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

BALTIC EXPORTING Co.

849 College St., Toronto, Ont., Canada. Tel. LE 1-3098

Įvairūs siuntiniai

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ ir USSR.

Prašome reikalauti mūsų naujai atspausdintą vaistų katalogą Nr. 2.

Taip pat siunčiame iš Europos valstybių AKORDEONUS, SIUVAMAS MAŠINAS, INVALIDAMS KĖDĖS, LAIKRODŽIUS, MAISTĄ ir kitką.

Iš Kanados:

Siunčiame paprastu ir oro paštu Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius.

Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.

Gyveną ne Toronte, prašome savo sudarytus iki 17 svarų gryno svorio siuntinius, bei užsakymus reikmenims iš Europos valstybių, siųsti mums paštu ar ekspresu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.

Mūsų patarnavimas greitas ir sąžiningas.

SKYRIAI:

105 Cannon St. E., Hamilton, Ont. Tel. JA 8-6686 ponia V. Juraitis.

94 Douglas St., Sudbury, Ont. Tel. OS 3-5315 ponia M. Venskevičienė.

Darbo valandos: pirmadieniais-penktadieniais nuo 9 v. ryto iki 7 val. vak. Šeštadieniais—nuo 9 v. ryto iki 5 val. v.

SAVININKAI S. IR A. KALŪZA

Lietuviai advokatai

NEIMAN, BISSETT & SEGUIN

Barristers, Selicitors, Notary Public.

35 Heyden Street

(netoli Bllor ir Yonge)

Toronto 5, Ont.

Tel. Ofice WA 4-9501

Res. BE 3-0978

Lietuvio Advokato Įstaiga

Victor D. ALKSNIS

Advokatas — Notaras

62 Richmond St. West

(Kamp. Bay ir Richmond)

Room 901.

Toronto, Ont.

Telefonas EM 2-2585

A. E. McKAGUE

Barrister and Solicitor

Advokatas ir Notaras

Tel. EM 4-1394, EM 4-1395

1008 North Ontario Bldg.

330 Bay Street,

TORONTO 1, Ontario.

PIGIAUSI SIUNTINIAI LIETUVON

Pramonės gaminiai — Maistas — Vaistai

Siuntiniai pristatomi per 3 — savaites.

JANIQUE TRADING CO. LTD.

835 Queen St. W., Toronto. Tel. EM 4-4025.

LIETUVIAI KURIA LIETUVIŠKAS ŠEIMAS

Savo laimei ir tautos gerovei. Kas neranda lietuvaitės savo aplinkumoje, tesikreipia adresu: G. Žilvitis, 7722 George St., LaSalle, P. Q., Canada. Paslaptis garantuota. Patarnavimas nemokamas, nes reikalas tautinis.

Taupyk ir skolinkis kredito kooperat-

„PARAMA"

Paskola 1 asm. iki $ 3.000.—

Paskolos, indėliai ir gyvybė apdraustas.

Darbo valandos:

Pirmad. ir penktad. nuo 10—12 v. ryto ir 5½—9 v. vak.

Antradieniais nuo 10 — 12 v. ryt. ir 7 — 9 val. vakaro.

Trečiad. ir ketvirt. nuo 10—12 val. ryto. Vak. uždaryta.

Būstinė: Lietuvių Namai, 1129 Dundas St. W.

Toronto, Ont. Tel. LE 2-8723.

Be knygos nėra kultūros

Viena žinokime: knyga yra tas, kas užpildo ir laisvą laiką, ir nemigo naktis, ir bet kurią negerą nuotaiką. Knyga be to, suteikia naujų minčių, atidaro naujas, plačias padairas ir patenkina dvasiškai. Todėl įsigykime sau ir dovanų artimiesiems, vaikams ir jaunimui.

Bronys Raila. TAMSIAUSIA PRIEŠ AUŠRĄ 5.00
Vladas Šlaitas. ANT SAULĖGRĄŽOS VAMZDŽIO (premijuota) ..... $ 0.50
Fr. Mauriac. GIMDYTOJA, romanas 1.75
A. Kutkus. ARTISTO ATSIMINIMAI 2.00
Ant. Škėma. ŽVAKIDĖ. 1.50
Fr. Mouriac. GIMDYTOJA, romanas 1.75
Levinskas - Banišauskas, ANGLIAKASIŲ ATSIMINIMAI 3.00
J. M. Valter. SIDABRAS PRIE SANDAVAKO, Sibiro romanas 1.25
1960 METŲ KALENDORIUS, 60 pusl. 1.00
Lietuviškasis LIBERALIZMAS, 12 autorių 3.00
Mokyklai ir gyvenimui. LIETUVOS ŽEMĖLAPIS ..3,50 Su aiškinimais, vietų vardais ir tt.
M. Čapkauskas. AUKSO MINTYS, aforizmai 6.00
Žurnalas LIETUVA 0,50
M. Katiliškis. MIŠKAIS ATEINA RUDUO Romanas $ 5.00
A. Baronas. MĖNESIENA, rom. .....$ 2.50
P. Babickas. DRAMBLIO KOJOS. .....$ 2.00
S. Miglinas. PAVERGTOJI LIETUVA 1.50
S. Miglinas. LIETUVA SOVIETINĖS AGRESIJOS DOKUMENTUOSE. 1.50
„STUDENTŲ VARPAS" 0.50
J. Mingirdas. PATARLĖS, PRIEŽODŽIAI,POSAKIAI3.50
„VARPAS" (dvigubas) 2.00
Dr. J. Prunskis. RINKTINĖS MINTYS .....$ 4.00
J. Simonaitytė. PENKIŲ PAVASARIŲ AUDROJ.....2.50
E. Bačelis. KOLCHOZAI LIETUVOJE 0.5
Karolė Požėraitė. DIDVYRIŲ ŽEMĖ. 1,50
Paulius Jatulis. PO TŪKSTANČIAIS KAUKIŲ 1,50
V. Čižiūnas. TAUTINIS AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE 1,50
B. Pūkelevičiūtė. METŪGĖS. 1.00
Merimee. KOLOMBA, romanas. 2,50
V. Žemkalnis. KUDIRKOS SĄJŪDIS 0,75
B. Stundžia. BURIAVIMAS IR JŪRININKYSTĖ....2,00
K. Požeraitė, NUSIDĖJĖLĖ, romanas ..... $ 2,—
J. Gruodis, VISUR TYLA, AGUONĖLĖS, RŪTA, RUGIAGĖLĖS ..... $ 1,50
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI ir MINTYS ..... $ 1,50
P. Orintaitė, MARTI IŠ MIESTO ..... $ 0,75
V. Tamulaitis, SUGRĮŽIMAS ..... $ 1,10
Vytenis, RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ, žudynės ..... $ 0,75
Prof. Roemeris, LIETUVOS SOVIETIZACIJA .... $ 0,25

Pinigus siųskite adresu: 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal 32, P. Q., Canada.

HAMILTON

H. S. K. KOVAS

šį šeštadienį, rugsėjo 24 d.

Knights of Columbus salėje

(222 Queenston Rd. — Hamiltono rytuose)

rengia pirmus

rudens šokius

V. Babecko muzika,

loterija ir kt.

staigmenos!

Pradžia 7 val. v. Valdyba.

VYSK. M. VALANČIAUS ŠEŠTADIENINĖ LIETUVIŲ MOKYKLA,

naujuosius mokslo metus pradeda šį šetadienį, rugsėjo 24 d., 10:30 v.š ryto St. Marry mokyklos patalpose, (ten pat, kur vis būdavo). Mubery ir Porch g-vių kampe.

Gerb. tėvai prašomi visus mokyklinio amžiaus vaikus minėtą dieną atsiųsti į mokyklą. Mokykloje veiks visi 8 skyriai. Naujieji mokiniai priimami visi, kuriems šiais metais sueina pilni 6 metai amžiaus.

Mokyklos Vedėjas.

PO TRUMPŲ VASAROS ATOSTOGŲ,

vėl bus malonu susitikti su visais pažįstamais, pasidalinti kelionių ir atostogų įspūdžiais dideliame sportininkų rudens šokių vakare jau šį šeštadienį, rugsėjo 24 d. Knights of Columbus salėje. Nepraleiskime retos progos, nes šie šokiai yra pirmieji rudens sezone. Linksmai sutikę tą metų laikotarpį, neliūdėsime lietingomis ir niūriomis rudens dienomis, nes džiaugsmas visuomet ir visur mus lydės iki pat Kalėdų. Sporto klubo valdyba paruošė eilę staigmenų, o šokiams griežia V. Babecko orkestras. Tad šį šeštadienį visi į sportininkų pasilinksminimą!

AMERIKOS LIETUVIS J. STUKAS

parodys necenzūruotą filmą iš Lietuvos ir padarys pranešimą apie mūsų pavergtą Tėvynę sekmadienį, spalio mėn. 2 d. tuoj po sumos, mūsų parapijos salėje. Sporto klubo Kovas valdyba kviečia visus Hamiltono, Toronto ir kt.apylinkių lietuvius atsilankyti į šį paruošimą, nes išgirsime ir pamatysime, kaip atrodo šiandieninė Lietuva okupanto priespaudoje. Apylinkių lietuviams pranešama, kad paskutinės pamaldos baigiasi apie 12 val., o VAV parapijos salė randasi 58 Dundurn St. N.

K. B.

HAMILTONO AT-KŲ TVARKOMAS SPAUDOS KIOSKAS

po vasaros atostogų vėl pradėjo veikti parapijos salėje. Spaudos kioskas šiuo metu yra atidarytas tik po 11 val. pamaldų. Kioske galima pratęsti ir naujai užsiprenumeruoti įvairių laikraščių bei žurnalų prenumeratas ir taip įsigyti žurnalų kaip „Lietuvių Dienos", „Karys", „Moteris", „Eglutė" ir kt. Šiuo metu į spaudos kioską yra gauta gana įdomių knygų: M. Vaitkaus „Keturi ganytojai", V. Ramonas „Miglotas rytas", Vaclovo Biržiškos „Praeities pėdsakai", Vyt. Alanto romanas „Tarp dviejų gyvenimų". Taip pat galima gauti įvairių lietuviškų gimtadienio ir vardadienio sveikinimų.

HAMILTONO AT-KAI KVIEČIA VISUS

ruoštis į jų ruošiamą parengimą — šokių vakarą. Šis vakaras įvyks spalio 1 d. gražioje bei modernioje Knigts of Columbus salėje. Šokiams gros visų mėgiamas Vyt. Babecko orkestras. Taip pat numatoma suruošti didelę ir turtingą loteriją. Todėl yra iš anksto visi prašomi vienu kitu fantu prisidėti prie šios loterijos suruošimo. Fantus prašom įteikti valdybos nariams arba atnešti sekmadienį į spaudos kioską, kuris yra parapijos salėje. Šis gautasis pelnas bus panaudotas vietos lietuviškojo jaunimo reikalams, kuris šiuo metu yra reikalingas moralinės ir materialinės paramos. Todėl mieli tautiečiai prisidėkime vienu kitu fantu prie loterijos suruošimo ir taip pat skaitlingai dalyvaukime šiame pirmame rudens at-kų parengime.

J. P.

DAR VIENA STAMBI AUKA

H. L. N. knygynui knygų vajus sėkmingai tęsiamas toliau.

Prieš kurį laiką knygynui karo invalidas P. Pleskevičius paaukavo 32 knygas, tai buvo iki šiol stambiausia auka. Bet rugsėjo 7 d. P. Enskaitis paaukavo net 42 knygas, kurios yra įdomios įvairių rašytojų. Keletas knygų yra tinkamos vaikučiams.

Tą pačią dieną paaukavo 14 knygų ir p. Burdinavičius.

Labai malonu, kad tautiečiai aukoja knygas, kurios pasitarnaus bendram lietuviškam labui, bet ne pelys lagaminuose be tikslo.

Visiems paaukavusiems, nuo širdžiai dėkojame ir prašome daugiau tautiečių prisidėti prie lietuvybės išlaikymo.

Paskambinkit telef. Kaziui Mikšiui JA 9-8503 arba Kostui Lukoševičiui JA 2-5827. Knygos bus paimtos iš namų.

Knygyno steigėjai.

A. LIUDŽIUS, B. L.,
Viešasis Notaras
(Notary Public)
Advokatas iš Lietuvos.
Namų, žemės ar bet kurio biznio pirkimo-pardavimo dokumentų sudarymas ir visi kiti notariniai reikalai.
Teisiniai patarnavimai.
Morgičiai.
Įstaiga: JA 7-5575;
Namų: FU 3-8928.
20 King Street East,
Hamilton.

TAUPYK IR SKOLINKIS BANKELYJE „T A L K A"
Išduodamos paskolos iki $ 3,000.
Morgičių paskolos iš 7% iki 50% turto vertės.
Indėliai, paskolos ir nario gyvybė apdrausta.
Darbo dienos: pirmadieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais 9—12 val. ryto; antradieniais ir penktadieniais 9—12 val. ryto ir 5—8 val. vakare,
Minden Building, 20 King St. E., Room 13,
notaro A. Liūdžiaus įstaigoje II augšte, tel. JA 7-5575.

TILLSONBURG-DELHI, Ont.

A. A. BRONISLOVAS BARKAUSKAS MIRĖ

Londono, Ont., ligoninėje rugpjūčio 29 d. Buvo viengungis, 43 m. amžiaus. Draugų ir pažįstamų rūpesčiu velionio kūnas pašarvotas Ostranderio laidojimo namuose Tillsonburge. Palaidotas Delhi kapinėse rugp. 31 d., atlaikius iškilmingas pamaldas Šv. Kazimiero bažnyčioje.

TABAKO DERLIUS

šiais metais šiose apylinkėse išaugo geras. Kai kur pakenkė derliui perdidelis lietus, ypač žemesnėse vietose. Vienur kitur iškrito kiek ledų, bet žymesnių nuostolių nepadarė. Iš rugp. 13 į 14 d. naktį pasirodė didoka šalna, kuri nušaldė dalį užsilikusio tabako.

Tabako derliui nuimti atvažiavo labai daug darbininkų. Daugiausia iš Quebeco prov. prancūzų. Ne visi gavo darbo. Alkanus maitino vietos kat. parapija. Žmonės vargo miegodami mašinose, palapinėse ar tiesiai ant žemės soduose ir parkuose, nes šimtams sunku gauti nakvynė. Pasitaikė vagysčių ir apiplėšimų.

PAMALDOS LIET. KAT. ŠV. KAZIMIERO

bažnyčioje nuo rugsėjo 18 d. vėl pradėtos laikyti 11 v. ryto. Derliaus nuėmimo metu jos buvo laikomis 8 v. v. Kad ir pavargę parapijiečiai jas lankė ne blogai.

Į West Lorne bažnyčią vietos apylinkės lietuviams pamaldų laikyti kun. J. Gutauskas vyks 4-tą spalio sekmadienį — 23 dieną.

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA

pradeda darbą rugs. 24 d., šeštadienį. Pereitais metais ją lankė 30 vaikų. Dirbo du mokytojai — p. Račienė ir kun. J. Gutauskas. Padėdavo mok. M. Norkus. Tikimasi, kad šiais metais mokinių skaičius padaugės. Pamokos vyks nuo 7 iki 9 v. v. Ligi šiol veikė dvi mokinių grupės. Atsiradus reikalui, padaugėjus mokinių skaičiui, veiks ir trečioji grupė. Mieli tėveliai labai prašomi visus vaikus leisti šeštadieninę mokyklą, kur jie pramoks lietuviškai skaityti, rašyti, gaus žinių iš Lietuvos istorijos ir geografijos, išmoks lietuviškai melstis.

PARAPIJOS JAUNIMO

klubas pradės veikti dar šį rudenį. Šiuo metu įsigijamos įvairios veikimo priemonės, sudaroma klubo globos taryba. Klubas veiks sekmadienių vakarais, kada parapijos salė yra laisva.

Kor.

LAIKO ILGIAU NEGU KITOS!

Penmans

WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS

PATVARIOS

DARBINĖS KOJINĖS

Kokių tik rūšių jūs panorėsite, PENMANS DARBO KOJINIŲ yra įvairiausių. Nesvarbu kurias pasirinksite, jūs įsitikinsite, kad tai vertingiausias pirkinys už šią kainą.

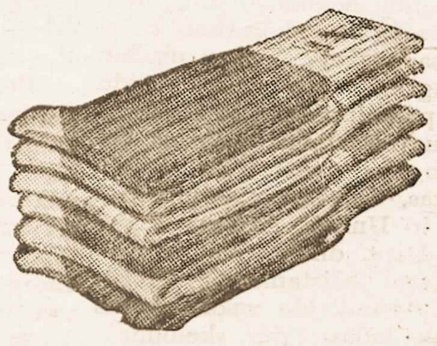

TAIP PAT APATINIAI — VIRŠUTINIAI RŪBAI
GARSŪS NUO 1868 METŲ (WS-10-4)

JUOKDARIAI...

Atkelta iš 2-ro psl.

rapypkio iškeltus klausimus. Ir ką gi jis gali pasakyti, jeigu jo melai, kaip ylos iš maišo, kyšo visais plyšiais. Na, vis dėlto reikia pripažinti jam viena teisybė: jis atvirai prisipažįsta nesugebąs apginti Lietuvos okupacijos.

KALĖJIMAI KALĖJIME...

Okupuotos Lietuvos, atsiprašant — LTSR „vidaus reikalų ministras" A. Gailevičius rašo, esą Lietuvoje „kalėjimai uždaromi".

Keistas dalykas. Kam gi ten kalėjimai, jeigu visa Lietuva iš tisas kalėjimas? Ar gal tai sovietinis išradimas — kalėjime dar kalėjimai?

TRŪKUMAI, PRIEŠ KURIUOS MIZARA UŽSIMERKĖ...

Klausimų ir atsakymų Laisvės skyriuje R. Mizara uždavė sau klausimą apie Lietuvą ir pats atsakė:

„Ar ten jad viskas taip gerai" — kitas klausimas. Ne, dar nėra ten viskas ir visur gerai, dar yra nemažatrūkumų. Savo rašytuose ir kalbose aš nuolat priminiau, kad ten dar yra trūkumų, prieš kuriuos užsimerkti negalima, na, ir prieš juos neKP, nei vyriausybė, nei kitos visuomenės organizacijos, nei tarybinė spauda neužsimerkia".

Tai tiktai bendras išsisukinėjimo pasakymas, ir, be to, neteisingas. Viena, kad okupuotoje Lietuvoje negerovės iš esmės nekiamos, nes negerovių iškėlimas būtų sovietinės santvarkos kritika iš esmės, už ką varo į Sibiro katorgas (ten dar tūkstančiai lietuvių tebekankinami), o kritika pakenčiama tiek, kiek ji liečia atskirų asmenų apsileidimus nevykdant okupantų įsakymų arba sąmoningai ignaruojant okupanto įsakymus. Antra, ir Mizara tų trūkumų nepaliečia ir nesumini net ir tų, kuriuos jis laikytų trūkumais. Neabejotina, kad Mizara bijo patekti į nemalonę, todėl ir nutyli ir tuos trūkumus, kuriuos jis pats randa. Mizara tiktai rašo, kad okupantinė spauda peikia trūkumus, kuriuos jis pats randa. Mizara tiktai rašo, kad okupantinė spauda peikia trūkumus, bet jis pats nedrįsta net suminėti jo pastebėtų trūkumų. Mat, Mizara, būdamas Lietuvoje, jautė Sibiro kvapą, o Amerikoje jam svarbus kiekvienas doleris, jeigu nesakyti— „Judos grašis".

Mandrapypkis.

SPORTAS...

Atkelta iš 7 puslapio.

tininkai sugriebė beveik visas pirmąsias vietas. Vyrų vienete nugalėtojas dėl tamsos nebuvo išaiškintas. Į baigmę buvo iškopę Andrijauskas (Neris I) ir V. Grybauskas (Rochesterio Sakalas). Jaunių vienete pirmaisiais dviems buvo Neries atstovai A. Giedgaudas ir V. Giedgaudas, o moterų vienete — Loy ir Dambrauskaitė. Mišriame dvejete Neries sportininkai Loy-Prekeliūnas baigmeje įveikė Kurauskytę (Neris)—Grybauskas (Sakalas), finale nugalėjo juodikius (tėvą ir sūnų) iš Neries.

Plaukyme komandiškai geriausiai pasirodė Žaibas su savo prieaugliu. Čia ypatingai gerai užsirekomendavo 12 m. amžiaus mergaitė Dalia Čiurlionytė ir P. Malinauskaitė. Šiame plaukymas, kaip ir lengv. atletika sudarė liūdnoką vaizdą, nes iš vyresniųjų jau beveik nieko nėra belikę, o pajėgesnio jaunimo irgi nedaug įsijungia.

Žaidynių atidarymo metu sportininkus sveikino Lietuvos konsulas Čikagoje dr. P. Dauž vardis, FASK'o pirm. A. Vakselis iš New Yorko ir LB Čikagos apyg. pirm. J. Jasaitis. Uždarymo dalyje ir dovanų įteikime vėl žodį tarė FASK'o pirmininkas, o dovanų įteikimui vadovavo žaidynių organizacinio komiteto pirm. P. Petrutis ir V. Vakarų sporto apyg. pirm. A. Bielskus iš Cleveando.

Žaidynių proga išėjo 24 puslapių leidinys — programa. Prie šio leidinio užima įvairūs skelbimai, o kitoje dalyje įdėta nuotraukų bei keli apžvalginiai rašiniai. Apie futbolą [illegible] rašo E. Šulaitis, Apie lauko tenisą V. Grybauskas, apie plaukymą P. Petrutis.

Šios žaidynių dalies varžybos vyko dideliame karštyje (abi dienas buvo per 90 laipsnių), todėl, be abejo, tas atsiliepė ir į pasekmes. Taip pat, gal būt, karštis išbaidė ir dalį žiūrovų, nes jų varžybose tebuvo nedaug. Daugiausia buvo susirinkę sportininkų susipažinimo vakare Lietuvių Auditorijoje pirmąją dieną, o žaidynių uždarymo pobūvyje žmonių rigi buvo neperdaugiausiai.

E. Šulaitis.

WINNIPEG, Man.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Rugsėjo 11 d., KLB-nes Winnipego apyl. valdyba surengė rugsėjo 8-sios dienos minėjimą. 11 val. prisirinko pilna lietuvių parapijos bažnyčia. Pradžioje pamaldų į bažnyčią buvo įnešta Lietuvos trispalvė, kurią laikė Eug. Kalasauskas, o jos garbės sargyboje pakaitomis stovėjo studentė Gražina Zavadskaitė, Viktorija Daubaraitė, Imekė Timmermanaitė ir Dana Demereckaitė. Visos mergaitės buvo apsirengusios tautiškais rūbais. Pamaldų metu kleb. kun. J. Bertašius pasakė tai dienai pritaikytą pamokslą. Jis nušvietė savanorių - kūrėjų kovas ir jų ryžtą atkovoti tautai nepriklausomybę. Mūsų tauta okupacijoje yra labai sunkioje padėtyje. Bet nors okupantas mūsų valstybę visokiais būdais stengiasi išbraukti iš žemėlapio ir įjungti į bendrą Rusijos teritoriją, tačiau neįstengia ir neįstengs, kol vėl susilauksime nepriklausomybės ir kartu atsistosime šalia kitų nepriklausomų tautų.

Pamaldų metu giedojo parapijos choras vadovaujamas Danguolės Januškaitės. Pabaigai choras sugiedojo: „Apsaugok Augščiausias tą mylimą šalį".

Tuojau po pamaldų parapijos salėje minėjimą atidarė v-bos p-kas M. Januška. Taręs įžanginį žodį, minėjimo programai vesti pakvietė v-bos ižd. J. Demerecką. J .Demereckas kviečia veterinarijos gyd. dr. Česlovą Kurauską paskaitai. Prelegentas graziai apibūdino rugsėjo 8-sios t. y. Tautos šventės kilmę, pažymėdamas, kad jos reikia jieškoti ne paskutinio nepriklausomos Lietuvos laikotarpio bėgyje. bet Vytauto Didžiojo laikais, nes jo karūnavimo diena buvo nuskirta rugsėjo 8-ji, iš kur ir gavo savo vardą. Be to, jis pažymėjo, kad ta pati diena sutampa ir su Šv. Panelės Marijos gimimo diena. Dr. Č. Kurauskas pažymėjo, kad įvedant Tautos šventės minėjimo dieną, buvo padaryta sąmoningai ar nesąmoningai, kad ji sutaptų su Šv. Panelės Marijos gimimo diena, bet vistik tenka džiaugtis, kad taip supuolė. Todėliau jis nupasakojo, kad Vytautas Didysis buvo gilus katalikas, todėl jis norėjo Lietuvą įvesti į katalikiškų tautų tarpą ir atskirti nuo rusų pravoslaviškos tikybos. Bendrai kalbėtojas apibūdino Vytauto Didžiojo valdymo laikotarpį. Žalgirio mūšį ir davė jo charakteristiką kaipo lietuvio karvedžio. Pabaigai jis palinkėjo lietuviams, nors esant ir tremtyje, semtis drąsos ir stiprybės iš Vytauto Didžiojo laikų.

Po paskaitos p-lė Čingaitė pianu paskambino Šopeno valsą.

Eug. Kalasauskas paskaitė vieną laikraščio straipsnio ištrauką.

Pabaigai scenoje pasirodė vyrų choras: Ant. Kvietinskas, V. Galinaitis, Br. Stepulionis, M. Januka, V. Januška, St. Bujokas ir V Stankevičius, kurie padainavo: Kur tas Šaltinėlis, žygis į Vilnių, Vyšnios žydi ir Lietuva mūsų brangi Tėvynė, kuriuos pianu palydėjo vargonininkė Danguolė Januškaitė. Minėjimo programa užbaigta Tautos Himnu. Tautos Fondo įgal. M. Šarauskas minėjime surinko 68.25 ct. aukų.

K. Strikaitis.

Pasiklauskite savo gydytojo ar vaistininko

ČESNAKAS

YRA JUMS SVEIKA

PADEDA jums išsilaikyti stipriais ir sveikais. Per amžius milionai žmonių naudojo česnaką dėl sveikatos, tikedami jo gydomąja ir stiprinančia galia. Česnakas yra natūralus antiseptinis vaistas, kuris apsaugo kraujo sistemą nuo nešvarumų.

Dauguma naudojančių jį vertindavo kaipo lengvinantį artričio reumatizmo skausmus. **Adams Pearles Garlic** (česnakas) turi savyje salicylamide — išbandyto skausmą palengvintojo. Gryna česnako alyva yra ištraukta iš česnako galvutės ir šitokioje sukoncentruotoje formoje gaunate viską, ką šis veiksmingas augalas teikia. **Adams Garlic Pearles** (česnakas) yra be kvapo ir be skonio — lengvai priimamoje kapsulių formoje.

Dar šiandien nusipirkite pokelį savo vaistinės ir pamatysite, kaip jie ir jums galės padėti. Jūs ištikrųjų būsite patenkinti taip padarę.

1960 M. RUGSJO 24 D., ŠEŠTADIENĮ, 8 V. V. YRA RUOŠIAMAS ŠAUNUS

INITIUM SEMESTRI BALIUS - BANKETAS

kuris įvyks Windsor viešbučio Versalles salėj, Dominion Square, Montreal. Gros garsus CBC orkestras.

Apsirengimas: semi-formal.

Kanados Lietuvių Studentų Sąjunga Montrealio Skyrius.

MONTREAL

STUDIJŲ DIENOS MONTREALYJE

Rugsėjo 24 d. iš įvairių Amerikos ir Kanados vietovių į Montrealį suvažiuos gražus būrys jaunimo svarstyti aktualių klausimų, liečiančių Lietuvį Studentą beklaidžiojantį lietuviškos ir amerikoniškos kultūros sankryžoje. Temas plačiau panagrinėti yra pakviesti įdomūs paskaitininkai: R. Kulienė, baigus socialinius mokslus Toronto Universitete; Dr. J. Vygantas, PaxRomana pirmininkas ir United Airlines Personell Dept. direktorius; ir visiems gerai pažįstamas Dr. H. Nagys. Šeštadienio vakare įvyks šaunus balius (žiūr. skelbimą). Pakvietimų į balių galima įsigyti pas: Vincą Piečaitį, RA 2-4449; S. Pakulytę, PO 9-1857; M. Tauteraitę, DO 6-7257; E. Rupšytę, PO 8-9768.

Suvažiavimo programa:

Šešt., rugsėjo 24 d.

9 val. Registracija Aušros Vartų parapijos salėje, 1465 de Seve St., Cote St. Paul.

10 val. Atidarymas.

10.30 val. Dr. V. Vyganto paskaita „Lietuviškų ir vakarietiškų formų sintezė lietuvio akademiko gyvenime". Diskusijos.

1 val. Pietūs.

2 valandą R. Kulienės paskaita „Lietuvio akademiko įtaka bręstančiai kartai". Diskusijos.

8 val. Initium Semestri balius — banketas Windsor viešbutyj. Apsirengimas — semi-formal.

Sekmad., rugs. 25 d.

11 val. Šv. Mišios Aušros Vartų parapijos bažnyčioje.

12.30 val. Dr. H. Nagio paskaita „Lietuvio akademiko santykiai su vyresniąja karta". Diskusijos.

1.30 val. Uždarymas.

Kviečiame visuomenę gausiai atsilankyti visur, o studentams dalyvavimas yra būtinas.

KLSS Montrealio Sk. Valdyba.

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS CHORAS

pradeda savo veiklą. Pirmoji choro repeticija įvyks penktadienį, rugsėjo 23 dieną, 8 val. vakaro klebonijoje. Visi choristai labai prašomi dalyvauti. Kviečiami taip pat ir naujieji choristai. Juk mūsų visų noras yra turėti gražų, stiprų chorą. Jis toks nebus, jei galintieji padėti — nepadės! O mūsų lietuvių kolonijoje Montrealyje yra tiek daug puikių balsų — moterų ir vyrų. Laukiame ir kviečiame juos nuoširdžiai įsijungti į mūsų chorą. (AV).

GRYBŲ RINKIMO PIKNIKAS ATIDĖTAS,

nes sekmadienį lijo lietus. Šis piknikas nukeltas į spalio 2 dieną. dėl svarbių priežasčių pranešant šį sekmadienį, rugs. 25 d. Apie šį paskutinį pikniką bus parašyta plačiau sekančiame NL numeryje. Piknikas žada būti įdomus.

SLA 123 KUOPOS NARIAMS

pranešama, kad šį sekmadienį, rugsėjo 25 dieną, AV salėje tuojau po pamaldų SLA organizatorius ir finansų sekretorius M. Juodviršis priims naujai kuopon stojančius narius ir nario mokesčius, kam jau atėjo laikas juos mokėti. Įvyks pirmasis po vasaros atostogų SLA narių susirinkimas.

● **Siniūtė Regina,** labai sėkmingai baigusi McGill universitetą ir gavusi gerą stipendiją (Woodrow Wilson Fellowship) išvyko į New Yorką tęsti studijų į Columbia universitetą, kur pasiryžusi įsigyti anglų literatūros Master laipnį.

LITUANISTINĖSE MOKYKLOSE MOKSLAS PRASIDEDA

šeštadienį, rugsėjo 24 dieną, 9 val. ryto. Mokiniai renkasi pamokų Aušros Vartų mokykloje 5522 Angers g-vė, Cote St. Paul ir Rosemounto mokyklojo 3125 Dundurn g-vė.

LIETUVIŠKŲJŲ MOKYKLŲ ATDARYMO AKTAS

Sekmadienį iškilmingai pradėti lietuvių mokyklose mokslo metai. 11 val. AV bažnyčion susėjo su vėliava eilėmis surikiuoti mokiniai su mokytojais. Klebonas Tėvas J. Borevičius, SJ, pamokslo metu pasveikino mokinius, o į tėvus kreipėsi įtikinančių žodžiu, vertindamas gimtosios kalbos svarbumą.

Aktą pradėjęs Tėvų k-to pirmininkas L. Barauskas, jį vesti pakvietė Kultūros Fondo įgaliotinę J. Rimkevičienę.

J. Rimkevičienė, pradėjusi aktą trumpu žodžiu, į garbės prezidiumą pakvietė mokyklų Globėją AV Kleboną T. J. Borevičių, AV mokyklos vedėją A. Blauzdžiūną, Rosemounto mokyklos vedėją p. Gečienę, Tėvų komiteto pirm. L. Barauską ir Lituanistinių kursų inspektorę Br. Lukoševičienę.

P. J. Rimkevičienė pasidžiaugė labai gražiu vaikučių būriu, T. J. Borevičius pasveikino mokinius, mokytojus ir tėvus ir palinkėjo sėkmingų lietuviškųjų mokslų.

KF Ig. J. Rimkevičienė pranešė pakitimus mokyklose: apgailestavo, kad mokyklų atidarymo akte nedalyvauja E. Navikienė, dar nepasveikusi po operacijos; taip gi apgailestavo, kad iš Montrealio išvykti turėjo Ses. Felicija, kuri buvo labai gera mokytoja; pasidžiaugė, kad Aušros Vartų mokyklos vedėjas A. Blauzdžiūnas, norėjęs iš pareigų pasitraukti, vis dėlto pasiliko mokyklos vedėjo pareigose ir toliau dirbti.

Labai malonus reiškinys, kol kas tiktai toks pirmasis, kad Nijolė Kazauskaitė per visą vasarą gražiai pasiruošė ir išlaikė egzaminus už visą šeštadieninę mokyklą ir pereina į Augštesniuosius Lituanistikos kursus. Jai įteiktas pažymėjimas, įteiktos mokyklos baigimo dovanos ir ji papuošta gėlėmis.

T. J. Borevičius pranešė, kad vieton išvykusios ses. Felicijos mokytoja bus sesuo Loreta.

Tėvų k-to pirm. L. Barauskui palinkėjus vaikams sėkmės, o tėvams ištvermės, aktas užbaigtas tautos himnu.

VAIKŲ DARŽELIS PRADĖDA DARBĄ

Prasidėjus naujiems mokslo metams, kviečiami tėveliai savo vaikučius registruoti į Lietuvių Vaikų darželį vedamą N. Pr. Marijos seselių. Jeigu susidarys grupė, pamokos veiks nuo 9 v. iki 11.15 tik lietuviškai.

BANKAS „LITAS" PRADĖJO OPERCIJAS ROSEMOUNE

prie St. Philomen parapijos, 5465—5th Ave., Masson St. kampas. Bankui parūpintas didelis, patogus kambarys prie pat įėjimo į rūsyje esančią bažnyčią, kurioje kiekviną sekmadienį kun. dr. F. Jucevičius laiko lietuviams 10-tą val. pamaldas. Visi lietuviai kviečiami tuo patogumu pasinaudoti. Verta priminti, kad „Litas" moka už indėlius 4¼%, kai kiti bankai tik 2¾%. Be to, „Litas" duoda nemokamus indėlių ir paskolų draudimus: indėliai iki 2000 dol. mirties atveju išmokami dvigubai ($4000), o skolos iki $10,000.— nubraukiamos.

Į tai turėtų ypatingai atkreipti dėmesį dar nesą „Lito" nariais vryesno amžiaus lietuviai, kadangi kitose draudimo kompanijose jiems toks draudimas brangiai atseitų. **Pr. P.**

DĖMESIO!

Montrealio lietuvių šeštadieninių mokyklų Tėvų Komitetas, spalio 15-tą dieną — šeštadienį, 7 val. vakaro Aušros Vartų salėje rengia metinį rudens balių - šiupinį su įvairia programa bei šokiais. Kaip visiems yra gerai žinoma, šitokio pobūdžio balius mūsuose yra rengiamas vieną kartą metuose sukelti lėšas mūsų lietuviškosios mokyklos išlaikymui.

Be abejonės, kiekvienas lietuvis puikiai supranta šeštadieninės mokyklos svarbą mūsų gyvenime ir su atvira širdimi ateis paremti šio reikalo.

Visos Montrealio lietuvių organizacijos yra maloniai prašomos šią, čia minėtą, datą nerengti jokių parengimų,

Tėvų Komitetas.

VAKARIENĖ IR PARODA

atalikių Moterų Dr-jos Montrealio skyrius spalio 8 d. ruošia įdomų rudens balių - vakarienę, kurios metu be šokių, beskanios vakarienės, dar galima bus pasigrožėti lietuviškų gintarinių išdirbinių parodėle, dovanomis iš Lietuvos.

DIDŽIOJI IŠMINTIS

Žymus psichologas prof. Froebos vienoje savo paskaitų studentams yra pasakęs: „Kiekvienas yra tiek kartų žmogus, kiek jis kalbų kalba, kadangi kiekviena kalba mums atsklei džia vis naują žmogų, naują žmogaus dvasios pasaulį, kuris praturtina ir mus pačius". Jei gu tai tinka kalbant apie svetimą kalbą, tai visų labjausiai tas galioja savo gimtąjai kalbai. Šiuo norėtumėm atkreipti visų lietuvių tėvų malonų dėmesį į svarbiausią kiekvieno lietuvio pareigą: išmokyti savo vaikučius mūsų gražiosios, gimtosios lietuvių kalbos. Šia prasme visų nuoširdžiausia talkininkė yra lietuviškasis vaikučių darželis ir lietuviškoji šeštadieninė mokykla. (AV)

● **Pp. Bakanavičiai** šiai savaitei sugrįžo iš Iron Hill, bet vasarojimą dar ilgiau pratęs, nes p. Bakanavičius turės dar dvi savaites atostogų.

● **Serga:** p. Kibirkštienė, p. Bendžiūtė, p. Jankūdavičius.

TORONTO

PASIKEITIMAI LIETUVIŲ NAMŲ VALDYBOJE

Vieton išvykusio į JAV Liet. Namų V-bos nario A. Kiršonio, į V-bą pakviestas pirmas kandidatas J. Novog - Novogrodskis, kuris perėmė vicepirmininko ir kultūros bei informacijos reikalus. V-bos narys V. Bačėnas perėmė atskaitomybės vedimo pareigas.

LABAI DARBINGAS IR LIGOJE

Ilgus metus gulintis Queen Elizabeth ligoninėje Aleksas Slanina šioje ligoninėje žinomas kaip labai nagingas daugelio sričių žmogus. Jis nors ir ratukais važinėdamas ir sunkiai rankas valdydamas, pasigėrėtinai gražiai išaudžia tautiniais motyvais įvairius audinius ir rankų darbo odos išdirbinius, vpač daro puikias pinigines. Jei kam iš ligonių sugenda laikrodis, radio aparatas ar koks nors kitas mechaniškas prietaisas, pas jį visi neša taisyti.

Kiekvienais metais ligoninė savo ligonių išdirbinius išstato Nacionalnėje parodoje. Už odos išdirbinius A. Slanina jau eilė metų gaudavo pirmus prizus. Šiemet vienintelis iš visos ligoninės jis gavo pirmąjį prizą.

TORONTO VYRŲ KVARTETAS,

vad. muz. Stt Gailevičiaus, atostogavęs daugiau kaip du mėnesius, rugsėjo antroje pusėje veikla pradeda normaliai repeticijas. Kvartetas yra numatęs paruošti naują repertuarą ateinančios žiemos sezonui.

T. V. Kvarteto dabartinis sąstatas: I tenoras H. Rožaitis, II tenoras R. Strimaitis, baritonas A. Bražys ir bosas J. Zubrickas.

LITUANISTIKOS KURSAI

mokslo metus pradės ne šį, bet sekantį šeštadienį, spalio 1 dieną, apie ką bus pranešta sekančiame NL n-ryje.

● **M. ir J. Leknickai** jau sugrįžo iš vasarvietės (Val David bei Golden lake) ir jau baigė vasarines atostogas.

● **P-lė Atraitytė,** išvykusi atostogų į Bermudų salas, iš kur pervažiavusi į Floridą, pateko į uragano - tornado sūkurius ir turėjo juos su pavojais pergyventi. Ji šią savaitę sugrįžta į Montrealį.

● **K. Rimkevičius** Viktorijos ligoninėje turėjo gerklės operaciją.

● **Krautuvės** LaSalle ketvirtadieniais bus atidarytos iki 9 val. vakaro.

„PALANGOS" VASARVIETĖJE ST. COLOMBAN

dar galima pasirinkti gražių skypų su šimtametėmis pušimis, baltų kopų smėliu ir privačiu pliažu.

Toliau nuo vandens esantieji sklypai parduodami ypatingai žema kaina. Pamatyti sklypus geriausia šeštadienį arba sekmadienį, Ta pačia proga pasimaudyti ir praleisti dieną „Palangos" pušyne.

DANTŲ G-JA ANGELĖ KUOLAITĖ - KAZLAUSKIENĖ,

prieš metus su pagyrimu baigusi Toronto universitete odontologiją ir, kaip dantų gydytoja dirbusi vieno žymaus dantų gydymo kabinete su vyru iš Toronto persikėlė į Oakvillę ir ten Colborne Str. E. atidarė modernišką įrengtą dantų gydymo kabinetą.

Dr. Ancevičius, kuris yra gražiai įsikūręs Oakvillėje, daktarę Kazlauskienę su vyru, tęsiančiu odontologijos studijas Toronto universitete, savo namuose šeimos šventės proga suruošta me pokylyje, pristatė tame pokylyje gausiai dalyvaujančiai vietos ir apylinkės angliškai visuomenei.

Vietos ir apylinkės lietuviai, kurių čia yra nemažai apsigyvenę, džiaugiasi sulaukę savą tautietę, kuri, kaip dantų gydytoja, dirbdama Toronte gražiai užsirekomendavo kitataučių ir lietuvių visuomenėje.

Kaip daktarė, taip ir jos vyras Kazlauskas yra aktyvūs visuomenininkai ir veiklūs skautų akademikų organizacijos nariai.

KAS ATSIUNTĖ $ 5.00 ČEKĮ?

„Nepriklausomai Lietuvai" iš Toronto, datuotą „Sep. 6, 1960, No. CA.", The Bank of Commerce, Jane & Annette Branch. Parašas neįskaitomas, o siuntėjo adresas nepažymėtas. Malonėkite atsiliepti „N. L." administracijai.

● **O. Ilevičienė,** vasarą viešėjusi Montrealyje ir įvairiose vasarvietėse, sugrįžo į Miami, kur pastoviai gyvena.

● **Taxi** Montrealyje dabar veikia 4,300, bet miestas norį jų skaičių sumažinti iki 2,500.

● **Cemento Co.** Miron Freres Ltd., įsisteigusi 1920 metais, septyniems broliams susidėjus po 7 dolerius, dabar parduodama už 50 mil. dol.

● Vilniaus radijas pranešė, kad Kaune, Petrašiūnuose užbaigti statyti respublikos Mokslo Akademijos statybos rūmai.

Raštinė: LE 4-4451
Dr. P. MORKIS
DANTŲ GYDYTOJAS
Vakarais ir šeštadieniais pagal susitarimą.
1082 Bloor W., Toronto 4.
(į rytus nuo Dufferin St.)

Dr. V. GIRIUNIENĖ
DANTŲ GYDYTOJA
3940 Blvd. Rosemont
RA 7-5552; namų RA 1-0656.

Dr. J. ŠEMOGAS
5441 Bannantyne, Verdun.
Pirmadienį ir ketvirtadienį | 7—9 p. m.
antradienį ir penktadienį | 2—4 p. m.
trečiadienį 2—4 ir 7—9 p. m.
šeštadienį 11—1 p. m.
PO 7-3175; namų DO 6-9582.

DANTŲ GYDYTOJAS
Dr. J. MALISKA
2 biurai:
5441 Bannantyne, Verdun.
1396 St. Catherine St. W. (prie Bishop).
Siute 419, tel. UN 6-8235
Namų tel. DO 6-0682

Nosies, gerklės ir ausų specialistas ir chirurgas
Dr. R. CHARLAND
78 St. Joseph Blvd. W.
VI 2-9958

Dr.E.Andrukaitis
956 SHERBROOKE E.
Tel.: LA 2-7236

Dr. V. PAVILANIS
3439 Beaconsfield,
N. D. G., Montreal.
HU 1-8437

Dr. A. O. JAUGELIENĖ
Dantų Gydytoja
1410 Guy St., I a. 11 kamb.
WE 2-6662; namų PO 8-8096

ADVOKATAS
STASYS DAUKŠA, LL. D.
4 Notre Dame St. E.
Suite 901
UN 1-8933

ADVOKATAS
JOSEPH P. MILLER,
B. A., B. C. L.
Suite 205
168 Notre Dame St. E.
UN 6-2063 ir UN 6-2064
Resid.: 40 Lafleur,
LaSalle. DO 6-1570

NOTARAS
JUOZAS BERNOTAS
B. A., B. C. L.
215 St. James West,
7 augštas.
Tel.: AV 8-3115.
Namie 2654 Hogan
Tel.: LA 5-7023, 7—9 v. v.

SIUNTINIAI
A. KAVALIŪNAITĖ
Gauti geriausių vilnonių medžiagų pavyzdžiai.
Tel. HU 6-1479

Taupyk ir skolinkis
SAVO KREDITO KOOPERATYVE
„LITAS"
Santaupos pilnai apdraustos. Paskolos lengvai ir greitai duodamos bet kokiam geram tikslui.
Bankas veikia: Šiokiadieniais 1451 Crawford Bridge Ave, Verdun.
Rytais — pirmadienį nuo 10 iki 1 val. ir šeštadienį nuo 10 iki 12 val.
Vakarais — pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį nuo 7 iki 8 val.
Sekmadieniais Aušros Vartų Parapijos salėje banko patalpose nuo 10.30—1 val.
Pirm. A. Norkeliūnas RA 7-3120. Ved. D. Jurkus PO 7-4280

MASSON FURS
J. GRAŽYS
Parduoda gatavus, siuvanaujus, remodeliuoja ir taiso senus kailinius paltus.
Vasarai saugus išlaikymas su apdraudimu.
3365 Masson St., Montreal.
Tel. RA 1-6005.

TAISAU IR DAŽAU
lengvas mašinas.
Lietuviams nuolaida.
Skambinkite telef. DU 9-0571.
V. Sušinskas.

I. G. ELECTRIC R'd.
Elektros kontraktorius
IGNAS GURČINAS
3260 Curatteau
Montreal. Tel. CL 5-5515

DISTR. ESTATE BROKERS
177 Sherbrooke W. VI 2-8501
F. Jasutis .....LA 2-7879
A. Markevičius ....CR 9-9793
P. Adamonis .....RA 2-2472
P. Baltuonis .....LA 6-2084
Pr. Rudinskas ....HU 1-2957
Sekite mūsų skelbimus apie paskirus objektus N. L., T. Ž., Star, La Press.